

Культурно-політичний часопис для українців
у Чеській Республіці

Kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice

№ 3/2017 | рік XXV

č. 3/2017 | ročník XXV

www.ukrajinci.cz

пороги

Крим – це
Україна
Крым је
Украјина

БЕЗВІЗ. НАРЕШТІ.

Чекаємо лише до червня
цього року

А також у номері: «майдан» на «Старомаку», облави на українських трудових мігрантів, візит до Праги воїнів АТО, Москаль про перепоховання, «Лідовки» про Крим, вшанували Коменського, Заоралек і загалом ЧР – про допомогу Україні; Ольгерд Бочковський – націолог у Чехії; розповіді про візити українця Міхаеля Мозера та архієпископа УГКЦ Святослава Шевчука до Праги; Росія не відводить військ від України, заходи безпеки посилюються, кадрові агентства контролюватимуть сильніше; куди прямують міграційні процеси?; Макаров та Кіушкін готовність українців до Європи і неготовність виїжджати з країни; концерти The Hardkiss та братів Яремчуків у Чехії; як провезти автомобіль з Києва до Праги потягом; та інше цікаво та коротко.

Щонеділі Майдан кличе на «Старомак»

Незважаючи на дрібні перешкоди, триває щонедільна акція «Празький Майдан» на столичній площі Старого Міста. 2 квітня розкласти намет активістам заважала... поліція, яка припаркувала свого автомобіля на місці, яке було наперед заявлене й зарезервоване для цього регулярного протесту. Однак поліцейські цього разу не заважали активістам, і через певний діалог перемістили автомобіль в інше місце.

«Майдан» відвідало того дня чимало українців, які приїхали з усієї республіки на концерт «Океану Ельзи». Чимало з них були здивовані впертістю пражських майданівців, які вже так довго, регулярно й невтомно виходять на «Старомак». Підтримали їх і кілька американців, щоправда, деякі з них висловлювали побоювання за майбутнє як України, так і всього світу. Та мусила прийти й «ложка дьогтю» у цей гарний сонячний день: настроїв попсував масовий прохід фанатів «Спарти», які репетували «Хай живе Путін!» До них, як завжди, прилучилися й реакції російських відвідувачів, які виходили з дорогих бутиків на Паризькій вулиці.

У неділю, 26 березня, майданівці та представники білоруської громади у Чехії висловили взаємну солідарність у зв'язку з нещодавніми масовими арештами борців за

Майданівці бесідуєть із зацікавленими перехожими.

демократію в Мінську. Білоруські гості відповідали на численні питання відвідувачів намету, збирали послання підтримки людям у Білорусі. Також акцію відвідав пан зі Зліна, який займається на Валахії збором гуманітарної допомоги для України. Українці, білоруси, чехи та громадяни інших країн дякували майданівцям і бажали витримки білоруському та українському народам у протистоянні з кремлівською деспотією.

Звісно, були й опоненти, які розповідали про «щасливий російський Крим» та якими добрими керманічами є Путін та Лукашенко. Однак серед майданівців є кримчанка, яка мала що і чим заперечити. «Найціннішою зустріччю цього дня для нас був візит нового українського посла Євгена Перебийноса та його дружини, які обоє дуже добре розмовляють чеською», – відзначає фб-спільнота Prague Mайдан BLOG.

пор

Нові облави на українців у Чехії

У Чехії протягом трьох днів наприкінці березня місцева поліція виявила близько 300 нелегально працевлаштованих іноземців, більшість з яких – українці. Про це розповідає празька редакція «Радіо «Свобода», якій вдалося взяти ексклюзивне інтерв'ю з одним із працівників-свідків операції. Він розповів про жорстоке ставлення правоохоронців до затриманих українців. Павло Лембак, машиніст автокрана, приїхав до Чехії із Закарпаття 13 років тому. За його словами, рейди проти можливих нелегалів здебільшого виглядають стандартно: чеська поліція оточує будівництво, щоб ніхто не міг вийти, і починає перевіряти документи. «Після перевірки документів почали виводити велику кількість людей. Одних «пакували» на місці. Але чомусь останню групу, приблизно 20 осіб, вони вирішили вести таким чином, яким колись, як мені здалося, німецькі фашисти виводили євреїв. Вони їх обгородили поліцейським коридором та виводили по два. І рухалися з одного кінця будівництва на інший кінець до автобуса. Не розумію, чому поліція їх не посадила в автобус, як це було раніше», – розповів Павло Лембак.

Український заробітчанин каже, що не раз був свідком перевірок, однак цього разу, з висоти пташиного польоту, дії поліції Павла здивували. «Принижували людську гідність. Їх не вважали за людей. Це ж прості люди,

Облава на українських робітників у Чехії. Фото з автокрана Павла Лембака, надане «Радіо «Свобода».

які приїхали сюди заробити на шматок хліба», – говорить Павло Лембак.

За офіційними даними, в рейді проти нелегалів наприкінці березня в Чехії взяли участь близько 1200 поліцейських, серед яких були представники Німеччини й Польщі. Міністр внутрішніх справ Чехії Мілан Хованец заявив, що під час трьох днів контрольних перевірок поліція виявила 262 іноземці, які працювали в Чехії нелегально, ще 31 особа нелегально перебувала в Чехії. Їх усіх мають депортувати. За його словами, мова не йде про «полювання на іноземців», однак подібні заходи триватимуть. Це підтверджує і директор поліції у справах іноземців Чехії Мі-

лан Маєр. «Це частина повсякденної роботи моїх підлеглих. Ми проводимо 10 тисяч подібних перевірок на місяць», – говорить Маєр. На початку березня у Чехії під час іншої перевірки на празькому складі фірми Rohlik.cz (продуктового інтернет-магазину) затримали 85 осіб, переважно громадян України, 74 з них депортували. Це було наймасовіше затримання на одній фірмі. За даними чеської поліції, депортованим забороняють в'їзд до країн Євросоюзу на один рік. Вони мають 30 днів, щоб виїхати з Чехії, і право оскаржити ухвалу про депортацію. Але більшість таким правом ніколи не користується.

Іванна Трутненко

Візит захисників

До Праги наприкінці березня на запрошення «Української Європейської Перспективи» завітали українські військові, які після поранень в боях на Донбасі реабілітуються в польському містечку Лондек-Здруй. Цей бальнеологічний курорт від 2014 року активно реагує на події в Україні і вже неодноразово приймав поранених українських солдат. Цього року тут вже оздоровилося 60 вояків, які отримали в основному мінно-вибухові поранення, кульові та контузії. Як розповіла волонтерка Галина Андрейців, координатор групи Олег Макаренко у 2014 і 2015 роках приїздив вже з хлопцями до Праги. Семеро військових, деякі з яких побували у найгарячіших точках під час боїв у Іловайську та Дебальцеві, також зголосилися до поїздки і висловили бажання зустрітися з місцевими українцями і погуляти весняною Прагою.

Поселили воїнів у власних пражьких апартаментах скромні українці Сергій Гораш та Алла Мельникович. Хлопці гарно повечеряли у ресторані із громадою, відвідали Музей транспорту у Стржешовицях, екскурсивод Марія Гаврилук влаштувала їм екскурсію чеською столицею. У посольстві України зустрілися воїни і з українськими дипломатами. «Затишно і добре було між своїми. Згадували приїзди до Праги у 2014 і 2015 роках, розповідали про свій життєвий досвід, який у кожного по різному залишив свій слід, у більшості на все життя... У хлопців купа щасливих вражень від Праги і радісні очі. Обмінювались зі всіма контактами і обіцяли один до одного їздити в гості», – написала у соцмережі пані Андрейців.

Вл. інф.

Українські воїни з волонтерами перед Празьким Градом.

Москаль хоче перепоховань в Ужгороді

Закарпатська ОДА з'ясовує потребу перепоховання останків відомих закарпатців з Чехії та Словаччини на Закарпатті. Голова Закарпатської облдержадміністрації Геннадій Москаль звернулася до посольств України в Словаччині та Чехії з проханням повідомити, в якому стані перебувають могили відомих закарпатців. У разі, якщо могили мають термін оренди, влада Закарпаття ініціюватиме перепоховання останків цих людей на Закарпатті. Йдеться, насамперед, про письменника, журналіста та активного діяча Карпатської України Василя Ґренджу-Донського, який у 1974 році був похований на Пагорбі Слави у Братиславі, та президента Гуцульської Республіки Степана Ключурака, що помер у 1980 році і похований

у Празі. У Закарпатській ОДА зазначили, що ініціатива Г. Москаля обумовлена скандальними подіями навколо примусової ексгумації у Празі могили українського письменника Олександра Олеса та його дружини. Якщо з'ясується, що могили В.Ґренджі-Донського, Степана Ключурака чи інших видатних закарпатців також мають термін оренди чи труднощі з орендною платою, голова Закарпатської ОДА ініціюватиме перепоховання останків цих людей на Закарпатті.

Олександра Олеса та його дружину Віру перепоховали на Лук'янівському кладовищі у Києві на початку цього року, коли несподівано його могила у Празі була розкопана для поховання там іншої людини.

унн

Могила С. Ключурака у Празі. Фото. А. Ребрика.

Чеські митці на Волині

Волинь притягує чеських митців своєю красою, трагедіями й проблемами. Нещодавно гурт фотографів з Праги прокатався вузькоколійкою «Антонівка-Зарічне». Митці зробили безліч фото для майбутніх виставок. На Поліссі іноземцям влаштували екскурсію до Музею вузькоколійки у селі Антонівка, а також пригостили традиційними стравами. Організатор поїздки на Полісся – рівненський фотохудожник Олександр Харват, вже кілька днів мандрує із колегами Рівненщиною. Також відкрилася у Рівному виставка «Світ очима чеських фотографів», у якому взяли участь 8 чеських митців фотографії. На показі представлені пронизуючі портретні роботи, тонкі

фото в стилі ню, пейзажні зйомки з Чехії, Індії, Бангладешу. Виставка триватиме до початку Великодніх свят.

Також на Волині наприкінці березня розпочалися зйомки фільму у міжнародній копродукції «Пофарбоване пташеня» за світовим бестселером Єжи Косинського. Режисер фільму Вацлав Маргоул вже знімав у Африці відомий фільм «Тобрук». Цього разу він також взявся за історичну стрічку – про повоєнні часи, у які люди ще не відійшли від жахів побачених масових смертей. Людей все ще переслідують стереотипи, пов'язані з Голокостом та іншими трагедіями. Весь цей біль відобразитиметься на маленькому хлопчику, якому не

Сваловичі, Волинь. Фото чеського художника-постановника Яна Власака.

пощастило народитися трохи іншим, ніж усі. Зйомки тривають у маленькому селі-скансені Сваловичі Любешівського району. У фільмі беруть участь місцеві люди та діти.

Вл. інф.

«Лідовки» визнали помилку з Кримом

Посольство України в Чехії звернулося з офіційним листом до редакції щоденного видання «Лідове новини» з проханням надалі уникати публікації помилкових карт України, без Криму. Видання 20 березня опублікувало статтю про робочу міграцію, яка ілюструвалася картою України, на якій не було анексованого півострова Крим. На цю, здавалося б, дрібну, але принципову проблему звернув увагу науковець Радко Мокрик.

Посол України в Чехії Євген Перебийніс особисто звернувся з роз'ясненнями до журналістів. Він вказав у своєму листі,

що подібні свідомі чи несвідомі публікації допомагають російській пропаганді. З точки зору міжнародного права, «Крим був, є і завжди залишатиметься територією України», – йдеться у листі. Наступного дня в он-лайн версії газети карта була виправлена на правильну. Відповідь редактора пан посол оприлюднив 4 квітня. У листі редактор Веселін Вачков пояснює неправильну карту «помилкою через технічний недогляд». Редакція розділяє позицію чеської дипломатії і вважає Крим частиною України, йдеться у листі.

рс

Вшанували Я. А. Коменського

У Мукачеві 28 березня відкрили меморіальну дошку відомому чеському теологу, філософу, педагогу Яну Амосу Коменському. Ще за часів першої Чехословацької Республіки вулиця його імені була в Мукачеві, і відновлена декілька років тому. Тут же знаходиться гуманітарно-педагогічний коледж місцевого університету. Лишень одна деталь із спадщини цього науковця – шкільні уроки по 45 хвилин, навчальні четверті та півріччя – все це було винайдено Яном Коменським і за

цією схемою ми навчаємося вже 400 років. Саме до 425 річниці з дня народження цього відомого чеха і було встановлено меморіальну дошку за сприяння гетьмана Пардубицького краю Мартіна Нетоліцького, Ужгородського клубу Т. Масарика (Іван Латко) та благодійного фонду «ВІЗА», який адмініструється спільно Закарпатською областю та чеським краєм Височина. Участь у відкритті дошки взяв консул Генерального консульства Чеської Республіки у Львові Ігор Шедо.

зон

Заоралек наполягає на посиленні допомоги Україні

Чехія вже протягом двох років допомагає десятками мільйонів крон Україні. Тільки в минулому році туди було спрямовано понад 60 мільйонів кч. Допомога триватиме й протягом наступних двох років, якщо її схвалить уряд. Це запропонує міністр закордонних справ Лубомир Заоралек на одному найближчих засідань кабінету. «Україна залишається Чехія залишається важливою країною з геополітичної, безпекової і економічної точки зору, – пояснив міністр «Праву». – Чеська Республіка не може стояти осторонь під час процесу трансформації України».

Третина коштів у минулому році витрачалася у рамках міжнародних програм ОБСЄ і НАТО. В основному це були гуманітарні та розвиткові програми, в рамках яких в Україні працюють чеські фахівці. Також підтримувалися й спостережницькі місії. Наприклад, на економічну діяльність людей, які через бойові дії покинули свої будинки, але залишилися в Україні, МЗС Чехії виділило 8,5 мільйонів крон. 27 мільйонів крон було виділено на шкільництво в Україні. Наприклад,

за 3,4 мільйона крон була відновлена будівля для Донбаської Національної Академії будівництва і архітектури, яка була перенесена з окупованої Макіївки до Краматорська. Майже 2 мільйони крон коштував ремонт дитсадку у селі Миколаївка на Вінниччині. Комп'ютерна техніка та технології на 4 мільйони крон були закуплені для трьох евакуйованих шкіл, в тому числі для університету Тараса Шевченка в Старобільську на Луганщині. Два мільйони отримало чеське міністерство освіти для навчання українських студентів, однак з них були використані тільки 867 тисяч. Решта буде використана на п'ятимісячні стажування для тринадцяти молодих українців.

Планується закупівля медичного обладнання для фізіотерапії, що доповнить проект «Медевак», у рамках якого лікувалися у Чехії минулого року двоє українців. На суму чотири мільйони було закуплено обладнання для двох лікарень. Чеським коштом триватиме санаторний відпочинок в таборах на Одещині дітей з прифронтових областей.

Майже одинадцять мільйонів було виділено на трансформаційні процеси. Сім з них – на програми боротьби з корупцією, створення незалежних засобів масової інформації, підготовку журналістів щодо підвищення медіаграмотності, моніторинг стану з правами людини в Криму. З чеського боку у цьому беруть участь відомі неурядові організації, такі як «Людина в скрутці» чи «Несегнуті».

Марія Кюнігова

Міністр Л. Заоралек з українськими дітьми

Борошно відправили до Волівця

Чеські фірми «Ізоліт-Браво» та «Пенам» разом зібрали та організували відправку двох каміонів з гуманітарною допомогою на Закарпаття. Перша вантажівка вирушила з Яблонного-над-Нісоу до Воловецької лікарні та дитячих садків району 6 березня цього року. Вона відвезла борошно для дітей, хворих та нужденних цього гірсько-району. Як розповів директор та власник «Ізоліт-Браво» Квідо Штепанек, приймачам допомоги довелося доволі довго – біла року – збирати й оформляти документи про право і можливість завезення цього борошна, оскільки у Міністерстві соціальної політики України зараз доволі складна й тривала процедура оформлення гуманітарних вантажів. За повідомленням Іво Докоупіла, волонтера, який допомагає з перевезенням даної допомоги, другий каміон фірма відправить протягом місяця-двох. Цього разу йдеться про відремонтвані або списані у Чехії лікарняні ліжка, а також ліжка для дитсадків та інші дарунки жителям Воловецького району.

пор

Роздавання чеської приватної допомоги у Воловецькому районі на Закарпатті.

Маріупольці вже їздять празькими трамваями

Десять вживаних чеських трамваїв стали на рейки у Маріуполі. Ці вагони мають замінити старі, майже повністю зруйновані, що переважають поки що на вулицях міста. Як розповів маріупольський міський голова Вадим Бойченко, ці трамваї Т3 1986–1989 року випуску. Їх привезли з Праги, два з них – отримали як подарунок від чеської столиці, ремонтували та пристосовували до українських колій – у Дніпрі, на «Південмаші». «Ми плануємо до кінця року замінити старі одиниці громадського транспорту на 60 нових тролейбусів, 60 трамваїв, 60 автобусів. На цей проект піде по 22,5 мільйони гривень з міського та обласного бюджетів», – зазначив Вадим Бойченко.

депо

Допомога з півдня триває

У південній Чехії триває локальна ініціатива гуманітарної допомоги Україні. Її натхненникові Петрові Оліві вдалося полагодити мікроавтобус і підготувати подорож на вільну від окупантів територію Донбасу. «Вірю, що і ця збірка буде успішна, так само, як і попередня, – каже він. – Нам потрібно відвезти медичні засоби, матеріальну допомогу дітям у середні школи та багато інших речей. Нам вдалося відкрити у Бехині (На Лібуші 609) склад на 200 м. кв., куди зацікавлені можуть звозити необхідне. Поки ми ще тут прибираємо, але вже підготували понад півтори тонни допомоги на загальну суму понад 200 тисяч крон чеських. Та бракує поки що 25 тисяч крон транспортних витрат. Окрім звичайного внеску, можна придбати наші майки з написом «Стоп Путін. Зупинити війну в Україні» за 350 крон». Петр Оліва має всі необхідні дозволи для доставки допомоги в Україну, і вже кілька разів їздив до прифронтової Авдіївки.

пор

Празькі трамваї на коліях Маріуполя.

Єпархія збирає пакунки

Центр гуманітарної та розв'язкової співпраці «Харити» Остравсько-опавської католицької єпархії тривалий час допомагає людям, які опинилися у соціальної скруті в Молдові та Україні або останнім часом постраждали від бойових дій. Вона проводить постійний проект «Заочне усиновлення» («Adopce na dalku»), в рамках якого складає пакунки нужденним людям в Україні. Обсяг одного пакунка містить основні потреби на місяць для тричленної родини. Нині триває збір на загальну суму біля 250 тисяч крон для закупівлі 200 пакунків з продуктами та гігієнічними засобами для сімей, які проживають у зоні бойових дій на сході України. «У травні ми плануємо сформувати пакунки безпосередньо в українському Тячеві і відвезти їх за потребою. Збірка триватиме до 23 квітня 2017 року», – пишуть волонтерка Вероніка Мехлова. Детальніше про цей та інші проекти можна дізнатися на сайтах darujme.cz/projekt/1200076 або adoptuji.cz.

До речі, нещодавно директор тячівського благодійного фонду «Карітас» ім. О. Хіри на Закарпатті Іван Фіцай передав у районну поліклініку медичні засоби для потреб недужих, які перебувають на диспансерному обліку і потребують спеціалізованої допомоги. Йдеться про 2,5 тисячі одиниць гігієни для важкохворих, одноразові шпатель, шприци, які зібрали північноморавські партнери фонду. Цього недужим вистачить приблизно на 3 місяці. Медзасоби, без яких певні категорії хворих не можуть обійтись у повсякденному житті, будуть надаватись їм безкоштовно за потребою. Таких на обліку у райполіклініці понад три десятки. Також гуманітарну допомогу з Чехії отримали у донбаському містечку Мирноград. Йдеться про перев'язочні матеріали від чеського Червоного Хреста.

Вл. інф.

Одна із численних остравських збірок перед вїздом до Тячева.

«Нема народів ні великих, ні малих...»

Українець польсько-литовського походження став у Чехії знаним вченим

ТЕКСТ: Світлана ОРЕЛ

Ольгерд Бочковський

Про Ольгерда Бочковського (1885–1939) я вперше почула від літературознавця, професора Леоніда Куценка наприкінці 90-х, коли він повернувся з Чехії, де досліджував тамтешні шляхи Євгена Маланюка.

Це був час, коли Україна осмислювала інтелектуальний і мистецький спадок своєї еміграції (цей процес, очевидно, й досі не завершений), не перестаючи дивуватися його багатоманітності та багатогранності. Першими, звісно, достукалися до серця земляків ті, хто був емоційно наснажений, – поети, прозаїки, публіцисти. Вже сьогодні ім'я Ольгерда Бочковського, яке ще недавно нічого не говорило степовикам, повертається на свою малу батьківщину: п'ять років тому в містечку Долинська від-

крито меморіальну дошку (скульптор Віктор Френчко) знаному у світі політологу, соціологу, журналісту, який тут народився. У 2014 Андрій Ковшер та Ірина Каневська навіть намагалися зняти документальний фільм про Бочковського під робочою назвою «Народ собі» і влаштувати виставку «Дорогами української Праги», зібрали велику кількість матеріалів та архівних документів, склали сценарний план, однак не зуміли у той час зібрати необхідну кількість коштів (біля 41 тисячі гривень) на зйомки.

Вся молодість – у подорожах

Глава католицької родини Бочковських Аполлон працював на залізниці, тож якраз на станції Долинська з'явився на світ один з його синів – Ольгерд. З Долинської родина перебралася до Катеринослава (згодом Дніпропетровськ, нині Дніпро), де малий розпочав навчання. 1899 року Бочковські переїхали до Єлисаветграда (згодом Кіровоград, нині Кропивницький). Альма-матер Ольгерда стало земське реальне училище, що поруч із вокзалом. Це – знаковий для нашого краю навчальний заклад, учнями якого в різний час були Олександр Тарковський, брати Тобілевичі, Євген Чикаленко, Євген Маланюк, Юрій Яновський. Хто ж знав, як химерно доля обійдеться з ними – Євген Маланюк буде студентом Бочковського в Українській господарській академії в Подєбрадах, Євген Чикаленко помер майже на руках Ольгерда, Микола Садовський бував у нього в Чехії...

У 1903 році Ольгерд-Іполит (у католицьких родинах була традиція давати подвійні імена) майже на відмінно (одна четвірка з російської мови) закінчив реалку. Вищу освіту почав здобувати у Петербурзі – політехніка, лісний інститут. Та коли небайдужість до революційних подій 1905 року почала загрожувала арештом, подався в еміграцію. Це вже пізніше він

напише: «З московської в'язниці царату я тікав у Європу, немов додому. На жаль, при ближчому знайомстві з Європою, перебуваючи в її серці, я незабаром переконався, що вона далека від того ідеального образу, який у мене витворився там, над Дніпром...»

У ЧСР, серед земляків та однодумців

Метою Ольгерда був Париж, але другою його Батьківщиною стала Прага. Тут, у Карловому університеті, він завершував навчання, тут заприятелював з Томашем Гаррігом Масариком, майбутнім президентом Чехословаччини, що потім не раз ставало йому в пригоді. Очевидно, що напівполяк-напівлиловець (за народженням) Бочковський найменше міг почуватися причетним до української справи. У Чехії онімечена інтелігенція поверталася до своїх національних коренів, і це не могло пройти повз увагу Ольгерда. І оточення, і наукові зацікавлення поступово повернули його серце до тої землі, де він побачив світ, де зростав і мужнів. Формуванню його поглядів сприяли і лекції Масарика про національні проблеми в країнах Європи. Кіровоградський дослідник історик Сергій Шевченко висловив припущення (і його важко заперечити), що усвідомлення українського прийшло до О.Бочковського вже в еміграції. Він почав глибше цікавитися, досліджувати особливості національного становлення фінів, поляків, українців. Одна з його перших зрілих робіт – «Поневолені народи царської імперії, їхнє національне відродження та автономічні прямування» написана в 1916 році. Через кілька років, коли Київ окупувала денкінська армія, цю наукову працю публічно спалили як шкідливу для «єдінородців». Цікаво було б видати її сьогодні – навряд чи вона втратила актуальність. До речі, з багатой науковій спадщини Ольгерда Бочковського в сучасній Україні опубліковано тільки

Обкладинка однієї з книг Бочковського, де він представив найцікавіші приклади світової національної кооперації.

головну роботу — «Вступ до націології» (1998 рік, завдяки зусиллям професора Катерини Шудрі), інші ж залишаються невідомими не лише для широкого читача, а й для земляків-науковців.

«Основи журналізму»

Певною несподіванкою для мене стало те, що крім багатьох статей про етнополітику, націологію (він об'єднав численні теорії про нації в єдину науку) Бочковський є ще й автором підручника «Основи журналізму»! О.Бочковський під час своєї роботи секретарем дипломатичної місії Української Народної Республіки у Празі (1918–1923 роки) створив видавництво «Пізнаймо Україну» і встиг видати 14 книжок чеською мовою, які всебічно представляли його рідну землю. Відомо,

що він співпрацював з Іваном Огієнком, друкувався у виданнях, редагованих Симоном Петлюрою... Вже в 30-ті роки, коли в Україні лютував голод, О.Бочковський очолив Український голодовий комітет, який намагався довести байдужому світові і ситій Європі, що Україна потребує допомоги. Його звернення, як голови українського «Голодового комітету» у Празі до президента сенату Франції Едура Еррію, котрий не визнавав голоду навіть після поїздки до радянської України (тогочасна «політкоректність»!), можна назвати взірцем полум'яної публіцистики. Взагалі його творча спадщина може бути цікава для нас не лише як суто науковий доробок, а й як практичний порадник, адже основним суб'єктивним чинником у по-

ступі націй він вважав національну свідомість і національну волю. «Нема народів ні великих, ні малих, є лише народи, кожен з яких має право на незалежне існування... Нація — це воля бути нацією», — писав О.Бочковський. Хіба ж не актуальний цей вислів у наших умовах розгубленості і торжества українофобії?

Рятував Подебраську академію

Окремою сторінкою в житті Бочковського, очевидно, залишилися роки викладання в Українській господарській академії у Подебрадах, де зібрався тодішній цвіт української еміграції і серед викладачів, і серед студентства. Взагалі у 20-х роках у Чехословаччині осіло більш як двадцять тисяч українців-вигнанців. Як пише у своїй дослідницькій статті «Філософ з Долинської» відомий краєзнавець і літератор Григорій Гусейнов (тримомник «Незаймані сніги»), студент Української господарської академії Євген Маланюк називав навчальний заклад лабораторією, де культивувався тип новітнього українця. Всього в Подебрадах у ті роки освіти здобули понад п'ятсот молодих українців. А коли уряд Чехословаччини припинив фінансувати академію, саме Бочковський очолив Товариство прихильників УГА, щоб забезпечити самофінансування закладу. О.Бочковський згодом викладав соціологію та націологію в Українському вільному університеті у Празі. Знаючи 20 європейських мов, щоразу дивувався своїх студентів широкою ерудицією, знаннями в багатьох наукових галузях та шляхетністю у стосунках. Наприкінці 30-х Ольгерд Бочковський, на запрошення земляків, побував з виступами у Канаді та Франції. Планувалася поїздка і до США, але стан здоров'я не дозволив професорові її здійснити. Не встиг він написати й розвідку «Расизм і арійство» — щоб застерегти від проявів фашизму, який тоді активно насаджувався в Європі. Не встиг, але тепер повертається до земляків, серед яких народився, інтереси яких захищав усе життя, оселивши у своєму серці Польщу і Україну поряд.

Меморіальна дошка у містечку Долинська в самому центрі України — між Кропивницьким та Кривим Рогом.

Міхаель Мозер: «Треба вчитися, щоб зрозуміти»

Чому австрійський професор жартома зізнається, що вигадав... українську мову

ТЕКСТ: Катерина ВОЇНСЬКА

Австрієць Міхаель Мозер на промовистому фото.

Коли очевидці переповідають цю подію, то здебільшого акцентують не на фактах, а на постатях. Відзначають ввічливого професора, який говорив розумні речі, й каверзну «диверсантку», яка кричала, що має «собачий язык». Щоб у надмірних емоціях-гаслах не втратити сенсу, спробую констатувати, які ж то «розумні речі» звів у Празі 25 січня 2017 року Міхаель Мозер – президент Міжнародної Асоціації Україністів і професор мовознавства Інституту славістики Віденського університету.

Коли збиралася на цю лекцію з провокативною назвою «Чи українська мова має свою історію?», мала побоювання, що потраплю на надто теоретичну і незлободенну доповідь. Адже нерідко на-

уковці працюють над чимось таким, до чого іншим нема діла та від чого іншим нема користі. Але це був зовсім не той випадок! Про що засвідчила переповнена українцями, росіянами, чехами аудиторія Слов'янської бібліотеки. На цій зустрічі М. Мозер презентував власну книгу «Нові причинки до історії української мови». На його думку, ця праця є знаком і символом того, що історія української мови не просто є: «я б не написав такі книжки про те, чого нема!» А ця історія ще й надзвичайно цікава, адже «українська мова аж ніяк не молодша від російської».

Мозерові «Нові причинки» пов'язані з річницею Валуєвського циркуляру 1863 року, який стверджував, що жодного окремого «малоросійського языка не было, нет и быть не может», і водночас забороняв існування того, чого він заперечував. «Як можна заборонити мову, якої нема? – запитував професор. – Це типова імперська закономірність, позбавлена будь-якого сенсу!» Відтак Міхаель Мозер окреслив і спростував декілька міфів-забобонів про українську мову. Адже вигадки на те й міфи-забобони, що виникають там, де їх важко навіть передбачити. Але – через гнітючу повторюваність – такі вигадки доволі часто стають звиклою інформацією, яку згодом легко прийняти як факт.

Міф про «спільне давньоруське підґрунтя» української й російської мов

«Такої єдності не існувало! – ствердив професор – Зокрема мова Новгороду була унікальна, вона відрізнялася від усіх інших слов'янських діалектів у середньовіччі». Так, після розпаду праслов'янської мови у VII сторіччі, на слов'янськомовному просторі постали різні діалекти, серед них і «протоукраїнські». Впродовж існування середньовічної держави, яку ми сьогодні називаємо Київською Руссю,

вслів «руський язык» спочатку означав скандинавську мову варягів, лише згодом слов'янські різновиди. За ранньомодерної доби «руська» мова була мовою культурного європейського дискурсу – вона нічого спільного не мала з тодішньою московською. До того ж, ще в XIX сторіччі багато інтелектуалів думали, що українці та білоруси є частиною однієї руської спільноти, про росіян у цьому контексті не йшлося. Лише з XVIII та з XIX століть українська та російська мови стали стандартними або, як прийнято говорити, літературними. Стандартну мову розуміємо як мову з «високим статусом», як результат кодифікації мови – систематизації мовних закономірностей, норм і правил задля успішної комунікації мовців. На думку М. Мозера, цей процес завжди є тривалим і незавжди передбачуваним. Адже кодифікація мови залежить від антропологічних чинників: політичної, культурної та духовної історії певних спільнот.

Міф про вигадану українську мову

Також побутують думки, що українську мову вигадали: може німці, може поляки, може росіяни. На такі безглузді закиди М. Мозер жартома відповідає: «Даруйте! Я зізнаюся: я сам вигадав українську мову!» Або ж є ще й така версія, що українська мова – це російська, спотворена польською. Усі ці псевдопояснення феномена української мови професор називає «нахабністю», «хамським підходом до інакшості». Але, на переконання мовознавця, провокації досить часто можуть допомагати, якщо адекватно на них реагувати – прийнявши закид, розпочати розумну працю. Як відомо, після Люблінської унії 1569 року українські землі стали частиною Королівства польського. З цього приводу українська культура XVI-XVII сторіч, будучи у тісному зв'язку з польською, пе-

ребувала під впливом реформації. М. Мозер влучно підкреслив, що польська мова стала потужною лише в другій половині XVI сторіччя: до її розвитку приклалися тодішні «русини» – українці й білоруси. Українство презентувало в тогочасній Європі духовно-церковний дискурс православного світу слов'янства. Відтак братські школи, Київська академія постали як реакція-спротив на польську релігійну й культурну агресію. На зазначених підставах до XVIII сторіччя українська культура потужно впливала й на російську. Доказом цього є те, що серед провідних письменників російського бароко росіян нема; це українці й білоруси. Російська імперія до розпаду мала занедбану освіту. Освіта ж, як стверджує М. Мозер, є магістральний чинник для поширення літературної мови.

Цікаво також, що документи з канцелярії Івана Мазепи, який, до речі, володів багатьма мовами (зокрема українською, татарською, латинською, польською), презентують промовисті «українські традиції, там суто російських елементів практично нема». Тому в Москві Мазепині листи до царя перекладали на російську. Це свідчить про те, що для Мазепи не було необхідності знати московську мову, яка добряче відрізнялася від української: потребувала ж перекладу. Русифікація ділової української мови починається з 20 років XVIII сторіччя. Це був поетапний процес. Російська імперія не могла повністю заборонити українську мову, адже нею активно розмовляли українці, діти яких досить часто не розуміли російської. Тому московські можновладці гальмували процес кодифікації української мови на підросійських територіях. Тоді ж як українці брали участь в російському проекті. Перша в Росії «Російська граматика» російського автора (1755 року) великою мірою ґрунтується на українській граматиці церковнослов'янської мови Мелетія Смотрицького 1619 року. Норми останньої певним чином вплинули на М. Ломоносова, який рік навчався в «Могиланці». У контексті українських граматик XIX сторіччя М. Мозер підкреслив, що хоч вони й мають різні назви (малоруська, русинська), позначають одну й ту ж українську мову. Але цим граматикам інколи бракує підходу до рідної мови як до нової стандартної сучасної.

Міф про київсько-полтавські діалекти

«Нема таких діалектів, вони є лише в наративі історії сучасної української мови! Це якась дивина!» Підґрунтям сучасної стандартної української мови, як стверджує М. Мозер, є південно-східна група діалектів, особливість яких полягає в тому, що вони вельми одноманітні на дуже великій території України. Адже мови Котляревського з Полтави, Квітки з Харкова, Шевченка з Черкащини майже не мають різниці, коли ж південно-західна група

Обкладинка книги «Новий вклад в історію української мови» та її автор на інтерв'ю у Відні, 7 грудня 2016 року.

українських діалектів доволі строката. Українська стандартна мова постала на ґрунті південно-східної групи діалектів ще й через те, що її прийняли на іншій території України. Зокрема, впливова постать Т. Шевченка, так вразила галицьких народолюбів, що вони «намагалися писати на чужому діалектному підґрунті, бо вбачали в цьому сенс. Ця мова не лише єднала території, а була прийнятною і в Галичині, і на півночі – скажімо, в Чернігові». Внесок Галичини у процесі стандартизації української мови чималий. Ним, на думку вченого, неможливо нехтувати. Галичани прийняли мову Наддніпрянщини, органічно її впроваджуючи й успішно використовуючи в школах, освіті, праві. Такої можливості, на жаль, були позбавлені українці на підросійських територіях.

«Українська літературна мова – це не українська мова в літературі!»

Так наголошує автор «Нових причинків до історії української мови». Книжки з назвою «Історія української літературної мови» часто сприймають як історію української мови в літературі. Та й недивно, адже такі «історії» зазвичай нічого не повідомляють про те, коли вперше згадано українську мову як таку. Поза цим мова функціонує не лише в літературі! Окрім української мови «Кобзаря», є ще мова особистих листів Т. Шевченка, мова монет, поштових марок. У дослідженні історії мови, за переконаннями мовознавця, міждисциплінарний аспект є напрочуд важливим. Адже «якщо мова єднає людей, то вона функціонує, а отже існує!» Тому за життя мови, словами М. Мозера, відповідають мовці. З цього приводу мовне питання стосується не тільки політики, але й передусім мовного менеджменту.

Міф про бідність і несучасність української мови

За спостереженнями науковця, навіть серед українців є люди, які недооцінюють чи сумніваються в рідній мові. Вони

переконані, що українська мова не може обслуговувати всі сфери життя, бо українській мові бракує багатьох понять і термінів. Таких українців-сум'ятців М. Мозер потішив тим, що кожна мова опиняється або опинялася в подібній ситуації. Тож такі моменти є лише приводом для праці, а не виправдання певної дискримінації чи бездіяльності.

Міф про нещасну російську мову в Україні «Це політтехнологія, смішна і брехлива!» Міхаель Мозер доволі часто буває в Україні. Це дає йому право ствердити, що російську мову поважають у нашій Батьківщині. Він запевнив, що ніхто не заборонить російської мови там. Але констатував, що «російської мови в Україні просто забагато, бо є і українськомовні українці, яких у самій Україні дискримінують щодня!» Щоб не стати нам жертвами міфів, мовознавець закликав безперестанку вчитися. Досліджувати питання та проблеми, які нас ворохоблять. Щоб прозора думка була в ясній голові, треба позбутися каламуті, зруйнувати твердині, зведені людськими упередженнями й страхами. Важливо, що власний шлях до українства Міхаель Мозер розпочав як росіяніст. Українців серед його предків ніколи не було. Але, торкнувшись манливого українського світу, вчений вирішив виплисти на глибину, щоб винести найцінніші перли для тих, хто боїться води науки та підводних течій історії. Тому професор порадив українцям торувати власний шлях до себе, а відтак від себе, що означає самопрезентацію у світовому дискурсі, стоячи міцно на двох ногах. Лагідність і послідовність! Бути водночас лагідними-милосердними й послідовними-наполегливими в пошуках правди, щоб не дозволити зухвальцям чи неукам верещати. Кричать зі страху. Ми ж працюватимемо з любові до благовісту та задля благовісту.

Тільки з любові стають героями

Архієпископ УГКЦ Святослав Шевчук у Празі розповідав про суть українського Майдану

ТЕКСТ: Катерина ВОЇНСЬКА

Виступ о. Святослава у Празі. Праворуч від нього – проф. Мартін Ц. Путна, ліворуч – перекладач М. Томек.

Як же добре, коли священик говорить так, що його хочеться почути! Не одній мені було так добре вечірнього 8 березня 2017 року: у величезній аудиторії філософського факультету Карлового університету лаголив очільник Української Греко-Католицької Церкви Святослав Шевчук.

Його лекція «Досвід Майдану в сьогоднішньому християнстві України» збрала доволі строкату публіку, яку виразно різнили національна належність, соціальний стан, політичні та релігійні погляди тощо. Однак цю публіку єднала цікавість, що прорече в Празі Верховний Архієпископ Києво-Галицький про Майдан і Греко-Католицьку Церкву в Україні. Зустріч, яку організували «Східноєвропейський клуб» разом зі студентським рухом «За солідарність», модерував професор Мартін Ц. Путна, перекладав Мирослав Томек.

Передусім митрополит Київський розповів про ситуацію в Україні напередодні Революції Гідності, наголосивши, що трансформація українського суспільства після розпаду Радянського Союзу була

важким і тривалим процесом. Святослав Шевчук означив події в Україні початку дев'яностих років ХХ сторіччя як «новий суспільний договір між пострадянською владою і населенням, яке опинилося волею долі на території України». Звідси й цікавий феномен – «комуністи проголосували після путчу в Москві 18-21-го серпня 1991 року за незалежність України,

після чого перетворилися на український олігархат». У новій державі відбулася приватизація – «великі підприємництва перейшли до рук маленької групи людей при владі». Отже, «люстрації, – як ствердив о. С. Шевчук, – у такому суспільстві не було». Кожен великий олігарх мав власну політичну партію: «політики обслуговували інтереси тих, хто їм платить. Така політична система не зважала на звичайних людей». З цього приводу атрибутом «вищих» сфер українського суспільства є корупція, яка полягає в тому, що олігархи створили власні політичні проекти, змішавши владу з великим капіталом України. Корупція, на думку митрополита, має не лише внутрішньоукраїнський вимір: «вона – причина ерозії української державності в міжнародних стосунках». А вже однією з магістральних ліній корупції українського олігархату є стосунки з Росією. Схема цієї корупції дуже проста – газова і нафтова труба з Росії через Україну сягає Європи. «Хто має владу, той встановлює ціну на газ, зокрема для українських споживачів, і на кожному ку-

бометрі газу отримує чималі гроші». А не може викликати жодної поваги держава, чиновники якої торгують іменем Батьківщини.

«Усі прорахувалися»

До Революції Гідності часто поставало питання, чи існує в Україні «суспільний простір для особистої активності звичайних громадян, які об'єднуються в спільноти чи організації, непов'язані з владою, політикою, капіталом, бізнесом»? Тобто чи українське суспільство – громадянське? А вже після досвіду тоталітарного режиму, в якому приватна особиста ініціатива була переслідуваною, завжди є ризик і в постколоніальному суспільстві залишитися пасивними – не хотіти жодних змін. А більшість громадян України, словами єпископа, звикли жити без держави. А вже понад три сторіччя українська нація не мала власної держави. Вона «навчилася жити в чужих країнах, абсолютно не підтримуючи їх. Тому навіть прості люди теж є корумпованими: кожен готовий платити державному чиновникові, щоб захистити себе від домінування державної системи». Що пояснює так званий феномен відчуження – коли кожен виживає як може й будує власний світ, незважаючи на те, що коїться в державі. Тому, коли колишній президент Янукович відмовився підписувати угоду про асоціацію України з ЄС, яку пообіцяв підписати, його аналітики говорили, що ніхто не протестуватиме. А вже, по-перше, олігархи підтримують зближення з Росією, з якою «роблять гроші». По-друге, більшості громадянам буде все одно: вони звикли до того, що справжнього політичного процесу в Україні нема. Але всі прорахувалися: й політтехнологи, й російські спонсори української корупції. Здивувало це й західну Європу, і навіть церковних діячів.

Революція Гідності

Молода українська генерація, яка народилася, виросла в незалежній державі, й отримала освіту за кордоном, й повернулася додому, в центрі Києва в листопаді 2013 року заявила, що вона – європейська нація. Спершу цей протест називався Євромайданом, адже стосувався відмови президента Януковича підписати угоду про асоціацію з ЄС. «Але відразу було видно, – зазначив Святослав Шевчук, – що почалися два різних «майдани»: політичний і громадянський. Один збирався на Європейській площі, інший – на Майдані Незалежності». «Політичний Майдан» стояв під прапорами різних партій, які говорили про євроінтеграцію України. Але стояв недовго: люди ігнорували такий майдан – «тоді ці політики скрутили свої прапори й пішли до людей». Згодом спецпризначенці з «беркуту» однієї ночі намагалися розігнати протестувальників, жорстоко побивши в центрі Києва українську молодь: «Янукович так був певний себе, що наважився підняти руку на українську молодь. Побиття було жорстоке. Ці діти втікали, – згадував митрополит, – вони ховалися за дверима монастиря Михайлівського Золотоверхого собору УПЦ Київського Патріархату, який є поруч Майдану». Це грубе фізичне насилля перетворило Євромайдан у Революцію Гідності: «на кінець 2013 року не було, – як зазначив С. Шевчук, – жодної суспільної сили, яка могла вивести на стихійний протест мільйони людей. Цього не могли зробити ані політики, ані церкви, ані, як говорять, американські чи європейські спецслужби. Цей «Майдан» не мав лідера, не мав єдиної сили, але мав спільну ідею, яка цих людей тримала взимку на Хрещатику. Навіть не мав вимог до влади на початку, конкретного плану дії, в цьому були і сила, і слабкість Майдану». Революція Гідності стала видимим знаком того, що українство не повертатиметься до тоталітарного режиму й не дозволить бити українську молодь. Тому «після побиття сотні студентів в Києві на мирний протест вийшли мільйони». Це був, словами єпископа, колосальний вибух громадянського суспільства. І тоді церкви усвідомили, що, якщо вони частина громадянського суспільства, то їхнє місце там: «наші люди чекали на своїх пастирів, пострадянське суспільство відчинило двері перед церквою. Ми прийшли до суспільства. Тоді майдан почав молитися. Сотні тисяч людей на Майдані почали молитися, сповідатися й причащатися. [...] Було багато спроб розігнати Майдан. Після кожної такої атаки він будував барикади. Коли з'явилися перші поранені, церкви й монастирі відчинили двері для підпільних лікарень. Бо не можна було привезти покалічених до звичайних лікарень, адже там щовечора міліція арештовувала їх». Майдан висто-

яв, хоча розстріляли понад сотню протестувальників.

«Якщо люди закриються перед Євангелієм...»

...то суспільство стане секулярним, атеїстичним» – переконаний Святослав Шевчук. З цього приводу він назвав основні засади соціальної доктрини Католицької церкви: гідність людської особи, спільне благо, солідарність, субсидіарність. І підкреслив, що ці засади були атрибутами Революції Гідності. Після лекції Отця і Глави УГКЦ зацікавлена публіка засипала доповідача різноманітними запитаннями. Зокрема, про його книгу «У паломництві до гідності та свободи: Пастирське слово Блаженнішого Святослава до вірних УГКЦ і всіх людей доброї волі», яку видано з нагоди четвертої річниці інтронізації Глави УГКЦ у березні 2015 року. Це – збірка промов, проповідей, інтерв'ю, послань, звернень, листів до високопосадовців, заяв та інших документів С. Шевчука від грудня 2013-го до грудня 2014-го. Книга має чотири розділи: «Проголошення мирного способу змагання на право на європейське майбутнє», «Голос на захист співвітчизників, постраждалих від рук злочинної влади», «Позиція в час інтронізації Росії на Південь та Схід України» та «Душпастирська опіка українців у збройній боротьбі на східних теренах Батьківщини». Ця збірка вийшла також друком в Кармелітанському видавництві в перекладі на чеську Ріти Кіндлерової під назвою «Majdan a řeckokatolíci na Ukrajině» (Майдан і греко-католики в Україні). Коротко розповідаючи про цю книгу, митрополит поділився секретами проповідницького жанру. Виявляється, проповідь полягає в трьох моментах. Вона звіщає про те, ким є Бог, як Він відкриває себе у Святому Письмі. Проповідь презентує відповідь людини на заклик Божий. А також, об'єднуючи перші два пункти, завжди стосується сьогодення: «якщо Євангеліє не промовлятиме на злобу дня, не відповідатиме на життєві питання сучасної людини, воно стане абстрактним, чужим і нецікавим».

«Якщо церква буде відсутньою в царині суспільних подій...»

вона стане маргіналізованою» – ствердив Святослав Шевчук, відповідаючи на запитання про межі ангажування УГКЦ в суспільне життя. Він також зазначив, що греко-католицька церква добряче приклалася до формування нового європейського українця, ставши каталізатором трансформації громадянського суспільства. УГКЦ заснувала Український католицький університет. «УГКЦ ніколи не підтримувала й не створювала жодної політичної партії, – запевнив єпископ. – Ніколи не агітувала людей голосувати за політиків, жодної політичної пропаганди!» Він наголосив також, що з усіх інституцій в Україні найбільший відсоток

Обкладинка чеського видання книги Архієпископа.

довіри має церква. УГКЦ захищає громадянську свободу не як державна церква, а як державотворча. Вона породила українську державність, вона – «матір і вчителька свого народу». У цьому контексті було згадано також і про колосальну добродійність Андрея Шептицького, і про спеціальну гуманітарну акцію «Папа для України», яка збрала для внутрішніх переселенців і постраждалих від війни на сході України 16 мільйонів євро, з них 5 мільйонів Папа Франциск вийняв з власної кишені, зламавши мовчанку про цю війну в європейській пресі.

«Майдан не був фашистським путчем в Україні!»

Так відповів Святослав Шевчук на запитання про «крайній націоналістичний переворот». І продовжив: «правда не на краю, а посередині». Крайнощі завжди розхитують, тому церква в суспільстві покликана виконувати роль стабілізатора. Майданівці протестували з любові до своєї нації, а не з ненависті до когось чи когось. Ненависть генерує злочинців – тільки з любові стають героями. Тим паче, жодна з крайніх партій, як влучно помітив митрополит, не прийшла до влади після Майдану, наше суспільство не надало переваги радикалам.

Глибокі й повні любові відповіді Святослава Шевчука вразили багатьох. Не хотілося, щоб ця зустріч закінчувалася. Бо так багато питань турбують людей XXI, незважаючи на менталітети й кордони. Я ж поверталася додому з дивним відчуттям близької надії, яка пульсувала в мені Шевчуковим: «люди вміють починати війни, але не вміють їх закінчити. Край віні кладе Бог!»

НАТО допоможе розмінувати Балаклію

США та Словаччина висловили готовність допомогти Україні в розмінуванні військового арсеналу у Балаклії в рамках співпраці з Євroatлантичним координаційним центром реагування на катастрофи. Про це 24 березня повідомила віце-прем'єр з питань європейської та євroatлантичної інтеграції Іванна Климпуш-Цинцадзе. «Я зустрілася з партнерами по НАТО, щоб обговорити залучення Євroatлантичного центру реагування на надзвичайні ситуації, аби вони допомогли нам з розмінуванням. Ми вже бачимо позитивну реакцію і готовність кількох країн НАТО», – повідомила Климпуш-Цинцадзе. Віце-прем'єр подякувала партнерам по НАТО.

23 березня о 2:45 на Харківщині загорілася найбільша база України зі зброєю. Боєприпаси почали вибухати й розлітатися. Головний військовий прокурор України Анатолій Матіос зазначає, що база зі зброєю загорілася через диверсію. Слідство встановило, що на територію залетів ворожий безпілотник. Слідчі заарештува-

ли сервер і відеореєстратор військової частини. На них зберігається інформація про пропускний режим та людей, які заходили до військової частини. 24 березня пожежу в Балаклії локалізували, однак 20 тисяч жителів навколишніх житлових будинків у радіусі 10 кілометрів тимчасово евакуювали. 1 людина загинула і кілька осіб постраждали унаслідок ланцюгової реакції вибухів. У багатьох домогосподарствах населеного пункту було пошкоджено майно. Війська втратили значну кількість боєприпасів, однак основний та дефіцитний їхній запас перебував у підземних сховищах та не зазнав і не завдав ушкоджень. 5 квітня зону забруднення зменшено до 1 км, рятувальники очистили від вибухонебезпечних предметів територію Ба-

Пожежа з вибухом у Балаклії.

лаклії та 9 населених пунктів, що потрапили в зону надзвичайної ситуації. Було відновлено електропостачання у Балаклії та прилеглих населених пунктів. Роботи з відновлення газопостачання тривають. Готуються відновлювати житловий фонд. У роботах з ліквідації наслідків вибухів на арсеналі брало участь понад тисячу осіб та 133 одиниці техніки.

ТСН

«Консульство ДНР» ліквідується

Крайовий суд у місті Острава за запитом МЗС ЧР вирішив закрити так званий «Представницький центр ДНР». Рішення судом було прийняте лише з другої спроби. Міністр Лубомир Заоралек вимагав ліквідувати «консульство» восени 2016 року, однак суд зажадав отримати додаткову інформацію. Рішення підтвердила і так звана «консулка», чеська проросійська діячка Нела Ліскова.

1 вересня 2016 року в північноморавському місті Острава з'явилась громадська

організація з назвою «представництво ДНР». Бойовики тоді заявили, що головна мета його роботи – поширення в Євросоюзі «правдивої інформації про поки невизнану країну». Однак після пишної презентації установа не вчиняла ніяких дій, і, як з'ясувало наприкінці березня цього року «Радіо «Свобода», й узагалі припинила ознаки свого існування.

РС

Будівля в Оставі, де пізніше було «консульство ДНР». Сьогодні тут нічого нема, й ніхто з сусідів жодних «консулів» тут давно не бачив. Фото RFE/RL.

Набір заробітчан стане складнішим

В Україні планується «велика чистка» на ринку агентств, що спеціалізуються на відправці робітників за кордон. У Верховній Раді зареєстрований законопроект № 6275, який прописує нові правила для посередників з працевлаштування. Проект поправок в парламент подали Ірина Луценко, Ірина Геращенко, Марія Іонова і інші представники президентської партії, тому у нього досить високі шанси отримати законний статус. У пояснювальній записці до проекту зазначається, що українських «гастарбайтерів нещадно експлуатують у всьому світі, причому, не тільки роботодавці: українці нерідко потрапляють в мережі торговців людьми. Тільки за 2012-2014 роки жертвами стали понад 40 тисяч співвітчизників». В минулому році Україна увійшла до групи ризику з торгівлі людьми, відповідно до щорічного звіту Держдепартаменту США. Торговці живим товаром нерідко діють через агентства з працевлаштування. Їх

в Україні ніхто по суті не контролює, що розв'язує руки злочинцям.

Автори законопроекту пропонують істотно посилити правила роботи для посередників з працевлаштування. Так, невиконання приписів чиновників або недопуск їх для перевірки загрожуватиме штраф в 100-200 неоподатковуваних мінімумів (160-320 тисяч грн.). Органам місцевої влади дозволятимуться позапланові рейди у кадрові агентства, незважаючи на мораторій перевірок бізнесу. Чиновників, у разі прийняття проекту, зобов'язують збирати і ретельно аналізувати будь-яку інформацію щодо торгівлі людьми. За таке агентствам відбиратимуть ліцензії. Якщо посередник відправить українця до закордонного роботодавця, а той виявиться непорядним, відповідати також будуть українські кадровики.

Отримати статус посередницького агентства стане непросто. Для цього фірмі знадобиться зовнішньоекономічний контракт

із зарубіжними партнерами, затверджений проект трудового договору, який пропонуватиметься на підпис українським трудовим мігрантам. Оплату з влаштованих громадян агентство зможе отримати не раніше, ніж йому нададуть копію вже укладеного з роботодавцем трудового контракту та підписання акту про надані послуги. Тому варто очікувати помітного скорочення числа посередників з працевлаштування. Великі фірми цьому тільки раді, бо вже давно вимагають від влади «почистити» ринок, стверджуючи, що його заповнили проїдисвіти. Втім, експерти списували чималу частку таких претензій на конкурентну боротьбу – «малюки» беруть за працевлаштування невелику комісію, що приваблює потенційних клієнтів. Якщо ж посередників на ринку стане менше, вони зможуть підвищити вартість своїх послуг, вважають експерти.

багнет

Росія готується до ескалації конфлікту

Російські війська, зосереджені неподалік українського та білоруського кордонів в околицях села Клинці. Фото 2016 року із супутнику.

Росія зосередила біля кордону з Україною близько 18 тисяч військовослужбовців і велику кількість військової техніки. Про це 5 квітня заявив перший заступник міністра оборони Іван Руснак під час засідання Міжпарламентської ради Україна-НАТО в Києві. «На території Російської Федерації в безпосередній близькості до кордону України на сьогодні розгорнуті підрозділи російських Збройних сил чисельністю понад 18 000 військовослужбовців, близько 1370 танків і бойових броньованих машин, близько 300 артилерійських систем і систем залпового вогню, близько 700 бойових літаків і вертольотів, 24 бойових кораблів», – розповів він. Руснак зазначив, що у двох гібридних армійських корпусах на Донбасі та регулярних військах у Криму Росія випробовує нові форми і способи ведення бойових дій, новітні зразки озброєння і військової техніки. До кінця 2018 року генеральний

штаб збройних сил Росії планує повністю розгорнути 20-ту і 8-му армії в Воронежській та Ростовській областях, додав він.

З 1 квітня в зоні проведення антитерористичної операції в Донбасі, згідно з домовленістю учасників тристоронньої робочої групи в Мінську, почався режим припинення вогню. Однак бойовики незаконних збройних формувань в Донбасі порушують домовлений режим тиші. Регулярно потерпає прифронтове містечко Авдіївка, жителі через обстріли часто залишаються без газу, води й електрики, щодня гинуть, зазнають поранень чи травм українські воїни та мирні жителі.

«Аналізуючи ці дані, ми не можемо виключати розширення військової агресії проти нашої країни», – сказав секретар РНБО Олександр Турчинов, додавши, що російський військовий потенціал загрожує не лише Україні, а і західним партнерам. Українські спецслужби фіксують

нарощування Російською Федерацією військової могутності насамперед на західному і південному стратегічних напрямках, сказав він 6 квітня під час зустрічі з президентом Парламентської асамблеї НАТО Паоло Аллі.

Турчинов також наголосив, що російсько-терористичні угруповання демонстративно нехтують Мінськими угодами та черговою домовленістю про припинення вогню, й військовим шляхом намагаються змінити лінію розмежування, тому «дуже важливо відновити військово-технічну співпрацю України з її західними партнерами, яка була штучно заблокована в 2014 році». Під час зустрічі сторони також обговорили необхідність продовження санкційного тиску на країну-агресора, поки Крим та Донбас не повернуться до складу України.

Українформ

Кордон ЄС перетинатиметься довше

У зв'язку з тим, що Євросоюз вніс зміни у прикордонний кодекс Шенгену, з 7 квітня перетинати зовнішні кордони ЄС буде можливо після ретельніших перевірок. Про це заявила речник Прикордонної служби Польщі Агнешка Голіас. Такі зміни можуть призвести до того, що людям доведеться значно довше очікувати своєї черги під час перетину кордону. «Зміни у прикордонному кодексі Шенгену накладають на всі країни-члени обов'язок ретельно перевіряти усіх осіб, які приїжджають або виїжджають з ЄС. Зміни є реакцією ЄС на

подальшу загрозу скоєння терактів», – наголосила Голіас.

Якщо раніше громадян країн Євросоюзу перевіряли мінімально (прикордонному поліцейському достатньо було лише показати паспорт «з руки», перевірок з базою даних чи справжність документа здійснювалися рідко), а ретельну перевірку проводили вибірково, то тепер всіх людей будуть перевіряти вкрай ретельно – з контролем паспорта. Це стосується як громадян Євросоюзу, так і третіх країн. Ці нововведення вступають у дію на підставі розпоряджен-

ня Європейського парламенту та Ради ЄС 2017/458 від 15 березня 2017 року.

Як повідомила Державна прикордонна служба України, нововведення напряму не стосуються громадян України, оскільки ретельній перевірці при вступі до країн Шенгенського простору вони підлягали й раніше. Як пояснює ДПС, європейські правоохоронці запевняють, що нововведення жодним чином не вплине на дотримання плинності прикордонного руху в пунктах пропуску на кордоні з Україною.

еспресо

Закарпаття співпрацює з трьома чеськими регіонами

Закарпаття розпочинає співпрацю з Устецьким краєм. Її мета – технічна допомога навчальним та соціально-культурним закладам. Відповідний проект угоди готовий до схвалення депутатами регіонів. Під час візиту на Закарпаття делегації Устецького краю, очолюваної гетьманом краю Олдржіхом Бубенічком, 21-24 серпня 2016 року, із головою Закарпатської обласної ради Михайлом Рівісом було домовлено про встановлення партнерських відносин між двома регіонами. Закарпатці до Усті-над-Лабем навідувалися 4-5 травня 2016 року. Регіони співпрацюватимуть у таких галузях, як економіка, загальна та професійна освіта, науково-технічна сфера, захист навколишнього середовища, культурна та природна спадщина, туризм, розвиток сіл і міст, культурне, громадське та спортивне життя. Також передбачена співпраця між місцевими органами влади та установами сільського господарства, використання міжнародних структурних фондів та інших фінансових інституцій, що підтримують розвиток. Цим угода сприятиме виконанню Програми економічного і соціального розвитку Закарпатської області на 2017 та 2018 роки, повідомляє прес-служба Закарпатської облради. Це третій чеський регіон, з яким Закар-

О. Бубенічек та М. Рівіс після домовлення про співпрацю регіонів.

паття налагодило партнерські зв'язки. Співпраця з краєм Височина триває вже понад 10 років, із Пардубицьким краєм – трохи менше. Делегація з Іглави в Ужгороді приймали 22 лютого, й обговорили інвестиційні проекти у рамках співпраці на 2017 рік. У 2016 році з Височиною реалізовано 15 спільних інвестиційних проектів загальною вартістю понад 14 млн грн., край Височина додатково ви-

ділив 1 млн чеських крон на подолання наслідків буревію в області, придбав обладнання для еколого-натуралістичного центру у с. Лазещина Рахівського району, комп'ютерне обладнання для кафедри богемістики УжНУ, профінансовано участь студентів у Літній школі журналістики у Гавлічковому Броді тощо.

ЗОН

«Євробачення»: РФ потрібна провокація

Україні-агресору – Росії – не потрібна була участь в «Євробаченні-2017», їй потрібна була провокація. Про це 4 квітня заявив у Латвії президент України Петро Порошенко, відповідаючи на питання про те, що недопуск Юлії Самойлової на естрадний конкурс «Євробачення» не відповідає демократичним принципам. «Я щасливий, що завдяки ефективним діям української влади цієї провокації вдалося уникнути», – зазначив він. Було запропоновано кілька варіантів вирішення цих питань, в тому числі від Європейської мовної спілки, починаючи від організації відеотрансляції російської учасниці, і, закінчуючи заміною учасника. «Україна абсолютно чітко і послідовно стоїть на позиції з приводу невизнання незаконної анексії Криму. Відвідування Криму Україна допускає тільки через адміністративний кордон з Херсонською областю. Інший спосіб є порушенням законодавства України, яке тягне за собою санкції. Це абсолютно чітко відомо ро-

сійській стороні, і вимоги є єдиними для всіх», – сказав президент. За його словами, російська сторона знала про це, свідомо прийняла рішення, розраховуючи на провокацію.

22 березня 2017 року СБУ прийняла рішення про заборону російській співачці Самойлової, яка прикута до інвалідного візка та раніше незаконно відвідувала тимчасово окупований Крим, в'їжджати в Україну з метою участі у конкурсі. ЕБУ запропонували транслювати її виступ по відеозв'язку, проте влада держави-агресора Росії відмовилася від цієї ідеї. Сама співачка сподівається, що «все ще зміниться». Керівництво «Євробачення» спочатку говорило про повагу до рішення України, але після істерки у російських ЗМІ та тиску російських дипломатів також висловило невдоволення забороною СБУ щодо Самойлової. Дійшло навіть до погроз виключити з конкурсу Україну, якщо «вихід із ситуації не буде знайдений». Однак офіційний Київ поступатися не збирається.

Юлія Самойлова Києва не побачить.

Конкурс «Євробачення» має відбутися у Києві 9, 11 і 13 травня. Україна отримала право на його проведення минулого року, після того, як співачка Джамала виграла із пісню «1944»

уніан

Короткострокові візи будуть скасовані

Європарламент 6 квітня схвалив надання права на безвізовий режим поїздок для громадян України. Президент Петро Порошенко привітав усіх представників влади, присутніх під час безпекового форуму, та весь український народ з цією подією. У Європарламенті це рішення отримало 521 голос, 75 було проти, 36 утрималися. Безвізовий режим між Україною та Євросоюзом має набути чинності до кінця червня нинішнього року. «Це ще не відкриття кордону. Ми ще чекаємо рішення Ради ЄС, ми старанно працюємо, щоб ніхто не відсунув і не відстрочив цей процес», – сказав Порошенко.

5 квітня в Європарламенті відбулися дебати з приводу безвізового режиму для України. Перед стартом дебатов у ЄП щодо безвізу для України евакуювали людей через пожежну тривогу, яка виявилася хибною. Під час дебатів більша кількість депутатів виступила за безвіз для України, наголосивши, що Україна виконала всі умови. Зокрема, депутат Європарламенту від Німеччини, член Комітету у закордонних справах Міхаель Галлер заявив, що Україна втілила не лише технічні, а й політичні зміни. Він наголосив, що реформи втілюються повільно, але варто враховувати бойові дії на сході країни. Депутат Європарламенту від Нідерландів Беатрікс фон Сторк пригадала Порошенку його майно та документи про офшори, які були опубліковані під час скандалу PanamaLeaks. Сторк зауважила, що в Україні високий рівень корупції. Депутат від Польщі Міхал Боні виступив за надання Україні безвізу, пояснивши тим, що Україна змінюється на краще і здійснює реформи в умовах війни. Підтримав українців чеський європарламентар Яромір Штетіна.

Представники кайно лівих та праворадикальних партій, а також «друзі Путіна» у Європарламенті, негативно поставилися до такого рішення. «Я категорично проти, бо я проти Шенгену, – сказав Жиль Ле-

бертон, представник французької партії «Національний фронт». – Український президент Порошенко застосовує тортури проти всіх, хто підозрюється у сепаратизмі. Вони (українська влада) діють категорично проти європейських правил». Його партія має кредит від російських банків, а лідера даної партії Марін Ле Пен вважають одним з найбільш проросійських політиків в ЄС. Також категорично проти українського безвізу висловився грецький депутат Елефтеріос Синадінос. «В Україні був скинутий президент Янукович, і зараз при владі фашисти, які прийшли через переворот. Як ви можете надавати безвіз країні, в якій немає демократії?», – запитав він. Синадіноса самого вважають представником фашистського руху «Золота зоря».

Українські громадяни, які є власниками біометричних паспортів, після схвалення рішення зможуть подорожувати до країн ЄС на 90 днів у період кожних 180 днів. Залишилася формальність – дипломати мають винести питання на розгляд Ради ЄС. Остання його затвердить офіційно, рішення оприлюднять, і через 20 днів після цього режим почне діяти. Та українцям важли-

во пам'ятати, що безвізовий режим не дає права жити або працювати в ЄС постійно. Він діє тільки для коротких поїздок. Також для поїздки в Європу без візи треба мати закордонний паспорт нового зразка – із біометричним чіпом. Без візи можна буде їздити до ЄС для туризму, відвідування родичів або друзів, або для комерційних цілей, але не для працевлаштування. Ця норма поширюється на усі країни-члени ЄС, а також на Ісландію, Ліхтенштейн, Норвегію та Швейцарію. Не стосується вона лише Ірландії та Об'єднаного Королівства. З пострадянських країн безвізовий режим з ЄС отримали лише Молдова та віднедавна і Грузія.

Одразу після повідомлення про результати голосування щодо безвізового режиму з ЄС українці обвалили сайт департаменту видачі закордонних паспортів. Сайт passport.org.ua державного підприємства «Документ» не працював певний час через перевищення ліміту запитів до нього. Підприємство входить до сфери управління Державної міграційної служби України та надає послуги з оформлення закордонного паспорта і ряду інших документів.

європрава

Посилюються заходи безпеки

У вівторок, 4 квітня, стартувала спільна спецоперація України і Європейського союзу, в рамках якої проводиться контроль кордону в 15 прикордонних областях і місті Києві. Про це йдеться в повідомленні прес-служби Міністерства внутрішніх справ. Заходи були ініційовані Державною прикордонною службою України. З української сторони в ній беруть участь територіальні підрозділи взаємодіючих структур, радіотехнічні частини Повітряних сил ЗСУ. З міжнародних організацій участь беруть Європейське агентство Frontex, Місія ЄС Eubam, Interpol, Europol, аташе з правоохоронних питань і офіцери зв'язку дипус-

танов іноземних держав в Україні. Термін проведення операції – з 4 квітня до 30 листопада. Основною метою операції є зниження рівня протиправної діяльності на державному кордоні, а в також прикордонних районах і областях.

Також у ДПСУ заявили, що в зв'язку з проведенням з 22 до 28 квітня в Києві чемпіонату світу з хокею вже з середини місяця до столиці почнуть прибувати вболівальники, команди і представники Міжнародної федерації хокею.

Також після вибуху бомби у російському Санкт-Петербурзі, в результаті якого загинули 11 осіб, від 4 квітня посилили заходи

безпеки у всіх містах, де є метрополітен – Києві, Харкові та Дніпрі. Проводяться додаткові огляди станцій і вагонів, працюють кінологи і правоохоронці. Також ведеться постійне інформування пасажирів щодо виявлення підозрілих предметів і про порядок дій у разі виникнення позаштатної ситуації. Такі заходи протривають майже всю весну – до закінчення конкурсу «Євробачення» у травні, а також т. зв. «травневих свят». За останні роки метрополітен Києва отримав більше 150 анонімних дзвінків про замінування, які не підтверджувалися, однак обмежували роботу підземки.

НВ

Праця на експорт

Хороші і погані новини для тих, хто хоче заробити за кордоном

ТЕКСТ: Віталій КРИМОВ

Польсько-український піший перехід Медика-Шегині.

Відтік українців на роботу за кордон посилюється з економічною кризою, ростом тарифів на комунальні послуги та падінням гривні. Цьому сприяє несприятлива ситуація з трудовими ресурсами в сусідніх країнах, які намагаються покращити її за рахунок приїжджих з України.

Бажають виїхати переселенці з Донбасу, яким складно облаштуватися на новому місці в своїй країні. Даються взнаки відсутність держпідтримки у вигляді програм адаптації та працевлаштування, забезпечення житлом – у необхідному обсязі.

Валізні настрої

В Україні промислове виробництво пішло на спад вдруге з 2012 року. Хроніка падіння виглядає так: 2012 рік – 5,4%, 2013 – 1%, 2014 – 17,2%, 2015 – 1,6%. На цьому тлі приріст 3,1% за підсумками 2016 року не дозволяє погодитися з міністром зовнішньої торгівлі Степаном Кубівим, який заявляє про подолання негативних явищ в економіці України. Так, вона трохи відскочила від дна – в межах статистичної похибки. Прем'єр Володимир Гройсман визнав: реального покращення добробуту громадяни наразі не відчули. В поточному році динаміка знову змінилася на негативну: за

підсумками січня промвиробництво впало на 17,5%. Швидше за все, у 2017 році економічного стрибка вперед і вгору не буде. А це – десятки зупинених або переведених на неповний графік підприємств, зниження зарплат, девальвація гривні та лавиноподібне зростання тарифів на житлово-комунальні послуги. Ось і основні причини пошуку українцями роботи за кордоном.

Копійки за закордонними мірками в Україні можуть вважатися добрим доходом. Знову ж таки «завдяки» стрімкому знеціненню гривні. Наприклад, у Чехії українцям готові платити 600 євро на місяць. Це 16-17 тисяч крон або гривень. Місцеві жителі на таку зарплату «крутять носом», бо після необхідних витрат від неї нічого не залишається. Але для українця це дуже достойна винагорода. З метою економії він може зняти місце в одній кімнаті з 10 особами і харчуватися щодня «китайською поливкою» – місцевим варіантом «мівіни». Про відвідання таких заходів, як футбол, театр чи корчма може й не мріяти. Тоді можна відкласти 300-350 євро для підтримки рідних в Україні.

У сусідній Польщі

Тут українцям готові платити навіть більше. Наприклад, на автоскладальному заводі

в Познані пропонувалося 700 євро на місяць. Так, робота на конвеєрі – на знос, але щомісяця можна перерахувати своїм 11-13 тисяч гривень.

Середня зарплата робітників на українських металургійних підприємствах становить 6,5 тисяч гривень, умови далеко не санаторні. Тому у трудові мігранти подаються не тільки безробітні або неповністю зайняті. Є довгий список вакансій на запорізький коксохімзавод: як робочих, так і інженерних спеціальностей, як у допоміжні цехи, так і в основні. А раніше навіть на роботу спеціальність сюди влаштуватися можна було лише завдяки потрібним знайомствам або за хабар.

Колись основні потоки заробітчан були з Західної України, де зайнятість населення – традиційна проблема. Тепер трудова міграція охопила і промислові регіони. Відтоку кадрів посприяло й скасування пільгового виходу на пенсію для працівників з особливо важкими і шкідливими умовами праці. Тому не тільки у молоді, але і у людей середнього віку – найбільш кваліфікованих і цінних трудових кадрів – зник стимул спускатися в забій або стояти біля сталеплавильної печі.

Стовпи і паркани в українських містах заклеєні оголошеннями: «Робота в Ізраїлі! Потрібні будівельники», «Робота в Польщі! Проживання та харчування за рахунок роботодавця, з. п. від € 600» тощо. До цієї ж категорії слід віднести оголошення «Поїздки до Москви мікроавтобусом, 700 грн», яких раніше не було. Але, як казав класик, попит народжує пропозицію. Бо за такі гроші цілу добу трястися на жорстких сидіннях в салоні не пристосованої маршрутки можуть тільки заробітчани, які економлять кожну копійку. А власники вантажних мікроавтобусів типу «мерседес-спринтер» переобладнали їх під перевезення пасажирів, і, користуючись моментом, заробляють на таких поїздках.

Нові віяння

Те саме стосується і відкриття нових залізничних маршрутів в західному напрямку. Першою ластівкою став «Київ-Перемишль»,

відкритий 23 грудня 2016 року. Нинішнього літа анонсовані «Ковель-Холм» та «Мукачево-Будапешт», у перспективі навіть «Ужгород-Кошице».

Та основний акцент робиться на Польщі. І зовсім не тому, що генеральний директор «Укрзалізниці» Войцех Бальчун – польський громадянин. В цій країні сьогодні перебуває 1-2 млн українських громадян. Польський уряд не цурається говорити про бажання і надалі приймати українців. Ці поїзди не призначаються не для туристів, бо при середній зарплаті \$ 240 на місяць не так багато українців можуть дозволити собі поїздку до Польщі дивитися на пам'ятки або відпочивати.

Наприклад, у 2015 році Туреччину відвідало близько 450 тисяч українських туристів, а у 2016 – близько 1 мільйона. Але при цьому у графі «організований туризм» проходить лише трохи більше за 36 тисяч і 93 тисячі осіб відповідно. Тобто лівова частка – приватні поїздки. Наші люди працювали в турецьких готелях, на базарах різноробочими, мили посуд, були аніматорами, рятувальниками на пляжах тощо. Те саме стосується і Польщі. Туди у 2016 році було 10 мільйонів виїздів, з них тільки 9,4 тисяч – туризм. У 2013 році до регіону було зафіксовано 7 млн поїздок, серед них туристичних – 32 тисячі. Отже, за три останні роки число українських туристів впало в 3 рази, зате заробітчани побільшало у півтора. У промислових південно-східних регіонах про поїздки на заробітки в інші країни забули у 2000-х, але тепер згадали знову. Хоча в 1990-х звідти так само йшов пристойний потік – в основному в Росію. А зараз звідси також виїжджають до Польщі та інші країни ЄС.

Понаїхалити...

Колись на іноземців тут дивилися косо, але тепер зустрічають краще. Польща сама зіткнулася з проблемою трудової міграції. Багато поляків виїжджали раніше на заробітки до Західної Європи: в Ірландію, Великобританію, Німеччину, Францію, Бельгію і Нідерланди. Кризові процеси у сусідів були такими самими, що й у нас. І в цьому їхня перевага. Міністерство у справах сім'ї, праці і соціалітики Польщі у 2016 році громадянам України видало 1,3 млн запрошень на тимчасову роботу. Це дуже багато, адже загальну кількість українців на заробітках за кордоном Міністерство соціальної політики України оцінює у 5 мільйонів осіб. Багато українців працюють в Польщі нелегально, на «пташиних правах». Вони ніяк не захищені, і в разі необґрунтованих дій роботодавця, наприклад, недоплати половини обумовленої суми, скаржитися нема кому. А такі випадки – не рідкість, як свідчать численні публікації у ЗМІ. Чому ж тоді потік заробітчани до Польщі тільки зростає? По-перше, надія на горезвісне «та якось воно буде»... По-друге, багато хто їде з «далеким прицілом» – мріючи отримати посвідку на постійне місце проживання, а потім і грома-

дянство заможнішої, ніж Україна, держави. Заради цього люди готові терпіти негаразди. Міністр сім'ї, праці і соціалітики Елжбета Рафальська наприкінці січня цього року розповіла про плани залучення працівників з України. «Ситуація на ринку праці нам чітко показує, що в Польщі починає не вистачати робочих рук», – пояснила вона. Уряд прагне давати українцям робочі візи на тривалий час, заохочувати молодих українців до отримання права на проживання і польське громадянство, уточнив заступник міністра розвитку Єжи Квецінській. Аналогічно і в Чехії, де на початку лютого очільник МЗС Любомир Заоралек повідомив про збільшення квот для трудових мігрантів з України й чисельності консульських працівників – щоб прискорити оформлення документів.

Не залишилася осторожність і Литва, звідки в розвинені країни ЄС на заробітки поїхала приблизно половина працездатного населення. Прем'єр Саулюс Скверняліс 9 лютого повідомив, що уряд Литви вирішив полегшити працевлаштування деяких категорій спеціалістів із третіх країн, і чекає українських заробітчани. «За нашими даними, кілька десятків тисяч українців вже успішно інтегрувалися в трудовий ринок, створюють додаткову вартість і дозволяють бізнесу розвиватися», – сказав С.Скверняліс.

Урядовці така ситуація влаштовує...

Ім не треба «сушити голови» над поліпшенням інвестиційного клімату і створенням робочих місць для своїх громадян. Проблема припливу валюти в країну і виплат пенсіонерам вирішується за рахунок трудових мігрантів, котрі присилають гроші додому. Можна не підвищувати заробітну платню працівникам в своїй країні – що могло б стимулювати їх залишатися вдома. На низьку зарплату краще найняти працівників з України – це дозволяє виробляти продукцію з більш низькою собівартістю. По-перше, це робить її більш конкурентною при експорті, по-друге – приносить більше прибутку власникам підприємств в Польщі, Чехії чи тій же Литві. Легально працевлаштовані мігранти ще й наповнюють місцевий бюджет.

З Україною ж все трохи інакше. Тут уряд так само не зацікавлений в припиненні експорту трудових ресурсів, бо їх все одно нічим

заповнити. Підприємці не зможуть привезти сюди робітників з третіх країн, щоб заповнити вакансії. Бо в перерахунку на тверду валюту зарплата виходить занадто скромна навіть для малопродуктивних африканських держав.

Через Україну вже давно проклали маршрути переправлення нелегальних мігрантів з Азії та Африки в ЄС. У ЗМІ повно повідомлень про затриманих прикордонниками жителів Сомалі, Афганістану, Сирії та інших подібних країн. Всі вони прямували в ЄС, але мало у кого з цих мігрантів виникло бажання осісти в Україні. У ще не так давно відсталих азіатських країнах – таких як Таїланд і В'єтнам – зарплата зараз вже вища, ніж в Україні.

Трудовий експорт з України – явище соціально негативне, призводить до розриву сімейних зв'язків. Їдуть зазвичай далеко не найгірші працівники та загалом позитивні люди, які хочуть чесно заробляти на життя. Якщо раніше власники українських підприємств могли платити своїм працівникам тільки «на їжу», оскільки у тих все одно не залишалося вибору, то тепер вибір є. І робиться він не на користь «роботодавців», які є олігархами, як показує зимовий список вакансій на тому ж «Запоріжжю».

При всіх мінусах роботи «за бугром», люди бачать там хоч якусь особисту перспективу. В Україні ж – ні. І тому місцевим роботодавцям невдовзі нічого іншого не залишиться, крім як підвищувати зарплату своїм працівникам до більш вартісного рівня. Принаймні до такого, який дозволить не думати про виїзд із країни.

Роздуми над біометричним паспортом

ТЕКСТ: Юрій МАКАРОВ

Юрій Макаров знає, що ніколи з Батьківщини не поїде.

«Нас 52 мільйони!» – під таким слоганом відбувалася перша промокампанія каналу «1+1» довгих 20 років тому. Нам хотілося підняти українцям дух, дати зрозуміти, що ми самодостатні, й це тоді сприймалося мало не як одкровення, хоча сама собою цифра не викликала сумніву.

Нині вже важко сказати, скільки нас насправді. Держстат дає цифру 42,6 (без урахування Криму; хоча, до речі, чому?). Деякі дослідники називають і 44, і 45, і навіть 46, і це не має дивувати: а як визначати тих, хто більшу частину року проводить у себе в Коїмбрі (тепер уже фактично саме там їхнє «в себе»), чи, навпаки, у Тюмені, у Мілані, чи, навпаки, у Сургуті, а сюди повертається на місяць, ніби на канікули, провідати рідних?

Щоразу, коли в Україні вкотре панує депресія, починаються ці розмови: «Поїду звідси». Хтось як вектор еміграції визначає собі Польщу, хтось – Італію, хтось – відразу Кремнієву долину. Узагальнене резюме сходить на те, що тут у нас неможливо відбутися, тож годі марнувати час та сили. За останній тиждень я це чув від різних людей чотири чи п'ять разів: може, затяжна зима так діє на психіку. Хтось скаже, що нині на великій плане-

ті майже без кордонів, зі Skype-зв'язком і лоукостами постійне місце проживання не має аж такого значення і ми всі автоматично перетворюємося на громадян або цілого глобалізованого світу, або як мінімум єдиної Європи. Це водночас і правда, і облудна маніпуляція. Звісно, кордони стали прозорішими навіть за відсутності «безвізу» (знали б ви, як подорожували до Європи 30 років тому!), і CNN у кожному кабелі, а віскі у кожному супермаркеті. Але все одно залишаються дрібнички – саме дрібнички, які нічого не вирішують, але визначають атмосферу навколо тебе: манера усміхатися сусідові вранці, запах кави, сорт дерев у ближньому парку, особливості місцевого діалекту, вся мелодія життя, весь ландшафт і весь етикет... Чи готовий ти від ранку до вечора чути навколо себе чужу мову, виділятися у натовпі й ніяковіти перед учителькою свого сина, а може, і перед ним самим, коли він принесе з вулиці сліди чужих культурних стандартів? Ось ключовий пункт: чи готовий ти розмовляти з дітьми чужою мовою? А це фактично неминує.

Я знаю, про що кажу: могили моїх рідних розкидано від Буенос-Айреса до Сент-Женев'єв-де-Буа, а племінники живуть і працюють від Ньюкасла до Сіднея. Коли читаю Emigrant Song, то спершу згадую не Led Zeppelin, а пісню з «Наталки Полтавки», в аматорській постановці якої в далекі 1930-ті у знову-таки далекому Ле-Крезо брала участь моя бабця.

Навіть якщо нова країна повертається до тебе тільки позитивним боком, і ти можеш розраховувати на пристойну платню, солідний соціальний пакет і затишний побут, залишаються клятві питання відповідальності: відмовляючись від батьківщини, ти відмовляєшся від частини самого себе. Інколи це бадьорить, але значно частіше це капітуляція. Можливість назвати країну своєю, мати юридичне й, головне, моральне право вимагати в ній змін – розкіш, яку не кожен оцінить,

доки не випробує ситуації на собі. Бо на чужині кожне криве слово щодо місцевих порядків може викликати цілком природне й безжальне запитання: «Чому ж ти в себе вдома не схотів удосконалити життя, а приїхав щось вимагати до нас?!». Є ще один делікатний момент: помічено, що «наші» в новій країні перебування схильні агресивно ставитися до своїх конкурентів у пошуках щастя. «Чому це отой нероба з фальшивими документами сирійського біженця сидить на соціальній допомозі, а я маю кайлувати?» А тебе, до речі, ніхто не питає.

Марно сперечатися, є обставини, коли опиратися спокусі бракує сил. Наприклад, одруження. Або мистецька чи наукова кар'єра. Але ж серед емігрантів оперних зірок і фізиків-ядерників одиниці, а лік, нагадаю, іде на мільйони.

У СРСР горизонтальна мобільність усіляко заохочувалася (якщо тільки не йшлося про від'їзд до Ізраїлю). Практично становлення всієї галузі видобутку нафти й газу в Сибіру – справа рук і мізків наших українців, бо півстоліття тому саме вони вміли це робити. За традицією наші хлопці досі зміцнюють сировинну економіку сусідньої держави вахтовим методом. З одним таким гастролером познайомився минулої зими на Франківщині. Він поведився дуже агресивно й невротично. Я на нього не образився, бо йому було справді зле. А що йому порадиш? Таких, як він, кажуть, 2 млн, і навряд чи їх чекають у якомусь «укргазвидобуванні» з розпростертими обіймами.

Як у таких випадках діяти? У мене немає рецептів. Я свій вибір зробив давно. Так, це дивно й узагалі неприродно, коли рішення залишитись удома перетворюється на виклик. Але це той виклик, за який не соромно.

Автор є оглядачем часопису «Український тиждень»

Чи готові українці до Європи? – 2

Роздуми та висновки: неповага один до одного

Підготував: Микола КІУШКІН

Я хочу продовжити тему про ментальну неготовність українців розбудувати свою країну і бути «своїми» в Європі (поки що, але я впевнений – ми впораємось). Багато людей не зрозуміли що конкретно я мав на увазі.

1. Було багато закидів, не всі українці – свині, є ж різні люди, не можна ж так узагальнювати. В кожній країні є такі. Так, в кожній країні є люди, які сміять. Але вся проблема в їхній кількості. Якщо відсоток таких людей зашкалює, то буде всюди брудно. У нас брудно на зупинках, під балконами, на газонах. Навіть на Дніпрі на пляжі люди смажать шашлик серед сміття. Вони його не помічають, бо звикли... В цілому ми живемо в бруді... Це дуже боляче і образливо, в це не хочеться вірити, ми думаємо, що всюди так, але всюди не так. Це і є гірка правда, яку нам треба проковтнути і пережувати. Деякі не можуть – звідси і образи в мою адресу.

2. Що таке рабський менталітет? Про що він говорить? 21 сторіччя на дворі! Відповідаю. Вони (європейці) якісь вільні, ти стоїш поруч і це відчуваєш. На них в дитинстві не кричать батьки, хоча виховують суворо. Їх в школі не принижують вчителі, не б'ють старшокласники. Я не знаю, чому вони такі. Я тільки можу бачити результат і наводити конкретними прикладами їхню поведінку. А ми не віримо в себе, в свою правду. Бо протягом всієї нашої новітньої історії ми були завжди в кайданах і неправда завжди перемагала.

3. Я порівнюю суму негативу проти суми позитиву... Я просто помітив наші вади, які ми, українці, не бачимо. В мене нема бажання зробити українців якимись неповноцінними. Але ці вади заважають нам бути цивілізованою розвиненою країною. Саме вони, а не наша недолуга влада, як зараз вважають українці. Бо якщо ми цих вад позбавимось, ми об'єднаємось, приберемо оцих і поставимо тих, кого потрібно.

4. Закидають, мовляв, всі українці не готові до Європи, а ти сам готовий? Друзі, я – такий же совок, як і інші українці, але я рік прожив в середовищі вільних людей, і те того варте. І за кордоном не збираюсь назавжди залишатись, повертатимусь додому.

5. З повагою один до одного просто біда... Кількість образливих коментарів щодо мене просто зашкалювала. Здається проста річ: не можна ображати незнайому людину. А спробуй поясни, чому ми це по-

стійно робимо... Мені закидають, наприклад, що я це пишу від комплексу меншовартості... У них є одна спільна риса: перехід з обговорення проблеми на особистість співрозмовника. Ось це і є як раз наш совковий, рабський менталітет. Це сидить в нас у підкірці головного мозку. Якби дописувачі мене поважали, вони б не погоджувались з моїми тезами, апелювали і т. д., а не опускались до образ. Але це я привів найгірші випадки, багато людей спілкуються вже по-європейськи.

Повага до іншої людини

Це також включає повагу до рішень цієї людини. Якщо я вирішив поїхати за кордон, то це – моя особиста справа. Європейцю в голову б не прийшло звинувачувати мене в моїх діях. Це і є повага до приватного простору іншої людини. Якщо ми це зрозуміємо, ми позбавимось ще одної, дуже великої нашої біди – ми переживаємо, що про нас подумають інші. Це страшна біда наших маленьких містечок: «Ти чого це картоплю не викопала? Люди вже всі викопали!» Не думайте про це, це все ваше приватне, особисте, не впускайте в це приватне інших. Це ще одна сходинка до волі. Всі один одного поважають, і всі незалежні від думки інших. Ви уявляєте, наскільки легше буде в такому суспільстві жити?

В нашому мікрорайоні в Києві є декілька груп у соцмережах, де мешканці спілкуються між собою. Я не дуже люблю туди заходити, бо там йде постійний «срач», обливання брудом один одного – це все теж від неповаги.

Два роки тому на Осокорках в Києві було протистояння місцевого населення з забудовником. Там люди хотіли зробити сквер, а забудовник – торговий центр. Активісти збирали людей, відстоювали громаду в судах. І от недавно моя дружина спитала, як там зараз справи. І, уявіть відповідь: «Ми тут всі пересварились!!!» Ну так, звісно, з таких народом – роби, що хочеш. Їх не треба навіть роз'єднувати! Дай час – і вони самі між собою розсваряться. Плюс ще включається прислів'я: два українця – три гетьмани.

Важко з людьми

Якось їдучи автівкою з Польщі до України,

Битва на Осокорках із забудовником: дати місцевим час – і вони самі розсваряться і розбіжаться, і на місці скверу виникне черговий «торгово-розважальний центр».

ми підвозили одного хлопця через «блабла-кар». Його батьки мешкали в Золочеві Львівської області. Він у Польщі з 17 років, а зараз йому десь 25. І от він каже: «Мене тягне додому, раз на пів року їжджу. Але як приїжджаю, то більше трьох днів витримати не можу. Все вбите, кругом безлад, і особливо важко з людьми». Теж саме каже інша наша співвітчизниця, яка в Польщі закінчила вуз. Їй особливо важко пережити, як до тебе ставляться інші – це водії, в маршрутці, люди знайомі і незнайомі, всі навкруги. Незнайома людина тобі може нагрубити, обізвати. Знайома – почне тебе перебирати по кісточках, навчати, як жити. Ображати, навіть в інтернеті, незнайому людину – має стати табу. Судити її за якісь її дії – теж табу.

Краще, що ви можете зробити для своєї батьківщини – відкрити свою власну справу. Якщо це не можете, виховуйте своїх дітей, щоб у них була рідна мова українська. Все інше вони зроблять за вас свого часу. Допомогайте місцевим активістам, підтримуйте їх. Звуть прибрати сміття – йдіть, звуть посадити дерева – йдіть, звуть протестувати проти незаконної забудови – йдіть. Якщо якась порядна людина, яку Ви знаєте особисто, балотується на виборах, йдіть і безкоштовно поволонтерте за неї, йдіть у виборчу комісію за неї. Два дні не поспіте – не помрете. Бачите десь гори сміття – пишійте скаргу, не прибирають – викликайте поліцію, заводьте справу на виконавця. Кусайте цю гідру дрібними машинами укусами. І ця гідра впаде, обов'язково.

Автор – садівник, блогер та мандрівник, родом з Києва.

Першу частину див. «Пороги» №2/2017, стор. 20-21.

«ЄВРОАНТАРКТИДА»

Модерний український гурт
виступатиме у Чехії

ТЕКСТ: Дарина СЛОБОДЯНИК

«Як велика Антарктида, я за мить розтанула». Гурт «The Hardkiss» показав відвертий, динамічний, сміливий трек «Антарктида». Це друга пісня групи українською мовою: першою була лірична «Прірва», випущена більше двох років тому.

«Антарктида – це образ жінки, яка готова на все, щоб побути з коханим хоч мить, – говорить про пісню фронтвумен гурту Юлія Саніна. – Пісня одразу ж народилася українською мовою. Я цьому дуже рада, бо не люблю спеціально перекладати – втрачається безпосередність. Мені подобається грати з мовою – міняти наголоси і акценти».

Енергійні «The Hardkiss» відіграли торік 13 концертів по всій Україні, проїхали більше семи тисяч кілометрів, і знов збираються у подорож. У планах – 22 концерти, серед них Будапешт, Прага, Краків, Варшава, Братислава та Брно. Музиканти виступили на кількох європейських фестивалях і відзначили п'ятиріччя групи всеукраїнським туром. Готують новий, роковий «Closer».

Також група виготовила міні-фільм «Rain». Режисер Олександр Стеколенко зняв його на однойменну пісню. «Сильний, чуттєвий голос в холодному блискучому середовищі, відчуття сумного, неспокійного і неясного, – розповідає режисер про «піснестрічку». – Образ дівчини, зачненої в таємничому автомобілі: вона безуспішно намагається вибратися і незрозуміло зникає... В естетиці 30-х років минулого століття, в жанрі фантастики, співаючи, у відео влилася дивна лабораторія, музиканти в образах загадкових деміургів і образ дівчини, заточеної в колбу. Імітація дощу повністю «втопила» перший поверх одного з київських будинків. «Це казка. Історія про штучну дівчину, створену з пробірки. У ній прокинулися почуття, але вона не змогла знайти собі місце в цьому світі, і зникла, як і з'явилася», – ділиться своїми враженнями від зйомок Юлія Саніна.

Гурт «The Hardkiss» був створений у 2011 році. Родзинкою гурту є яскраві образи та перуки солістки. У 18 років вокалістка пробувала себе в журналістиці – так вона познайомилася з продюсером ефіру на «MTV Україна» Валерієм Бєбком. Вони стали писати разом музику, співали

російською, згодом англійською мовами. У назві гурту відбилася щось солодке від поцілунку і «хардове» – від аранжувань. Дебютну роботу колективу «Babylon» взяв в ротачію телеканал М1. Після кліпу на пісню «October» гурт виступає на розігріванні у британського колективу Hurts та DJ Соланж Ноулз. У 2012 році колектив виступає на французькому фестивалі Midem і презентує альманах з восьми короткометражних фільмів «Закохані в Київ». Це – історія про любов і самотність у мегаполісі, де маса людей, нескінченні потоки машин, шум і суєта, але людина може відчувати себе неймовірно самотньою. Кліп «Dance with me» почав транслюватися на каналі MTV у всіх країнах. У 2013 році гурт «Друга Ріка» та Юлія Саніна записали разом треки – «Дотик», «Так мало тут тебе». В київському «Зеленому театрі» гурт підготував справжнісінький

перформанс і дав 16 концертів по Україні. Восени гурт записав трек «Shadows Of Time» спеціально до українського фільму «Тіні незабутих предків». Після успішного сольного концерту та хороших кліпів гурт у 2014 році відмовився від туру Росією. Презентував пісню «Прірва», написану під впливом трагічних подій на Майдані, вона увійшла до першого альбому гурту «Stones and Honey».

5 лютого 2016 року Саніна презентувала трек «Helpless», з яким гурт взяв друге місце у національному відборі до пісенного конкурсу «Євробачення 2016». Початково гурт розглядав варіант виступати у конкурсі з піснею «Doctor Thomases». 21 і 22 жовтня відбулись великі аншлагові шоу на честь п'ятиріччя гурту у київському клубі Stereo Plaza.

Vogue (скорочено)

Дмитро та Назарій Яремчуки: «Головне — щоб закінчилася війна»

ТЕКСТ: Наталка ПОЗНЯК-ХОМЕНКО

Брати Яремчуки співають вже 20 років. Не лише в Україні, а й у Європі та за океаном. Вони у 16-річному віці вперше вийшли на велику сцену на концерті пам'яті свого батька.

Велике турне «Моя Україна – велика родина» охоплює й шпиталі та передову. Пробують себе у ролі вимогливих батьків: обоє одружилися, і тепер у Дмитра підрастає Назарко, а в Назарія – Олесь та Оленка.

Хлопці, зараз усі нарікають на війну. Мовляв, не до святкувань. А у вас – такий щільний концертний графік. Ця ситуація якось позначається на артистах?

Дмитро: – У нас з'явилися концерти в зоні АТО й госпіталях. Люди, як і раніше, прагнуть ширшої української пісні. Вони хочуть усміхатися, отримувати втіху.

Назарій: – Наші концерти завжди були лірико-патріотичні. Ми такі пісні співали 20 років тому і співаємо зараз. І їх однаково широко сприймали і в Донецькій, і в Луганській областях, і в Черкасах, і в Полтаві, і в Одесі, і у Львові.

А як з'явилися концерти в госпіталях?

Н.: – Поранені – вони особливо вразливі, вони вже постраждали. І ми звернулися до головних лікарів з такою пропозицією. Студія звукозапису безкоштовно нам надала апаратуру. Частину гонорарів ми віддаємо на лікування бійців. Знаходимо через знайомих волонтерів тих, кому потрібна допомога.

Д.: – Коли ми готували свій перший виступ перед пораненими, то трішки вагалися, як себе вести, щоб без зайвих веселощів. Але вже по ходу концерту я відчув, що щось не те: попри поранення, хлопці хочуть позитивних емоцій. І ми додали веселих пісень, перестали боятися усміхатися перед ними. І все пішло на «ура».

А як вас сприймали на передовій?

Д.: Те саме. Це – звичайні хлопці. Вони забувають, що йде війна і радіють, як діти, і ми разом з ними. Але у спілкуванні з ними відчувається великий біль. Всі хочуть, щоб усе це швидше закінчилося.

Де доводилося виступати? Адже з концертними залами там є певні проблеми?

Н.: – Де доведеться... В одному дворі бійців набилося стільки, що не було де розвернутися. Або у напівзруйнованій школі біля Донецька. Чи на вантажівці... Так тато виступав раніше в полі перед колгоспниками. Мене як перемкнуло – усе повторюється. Тільки раніше це була битва за урожай, а тепер – справжня війна.

От ви свого часу неодноразово були в Криму, на Донбасі, спілкувалися з людьми. Яким чином їх змогли так стравити, налаштувати проти України?

Д.: – Скільки раніше я був у тих краях, ніколи не відчувалося якоїсь агресії чи не-

сприйняття. Навпаки, всі щиро раділи, співали разом із нами українських пісень. Ми об'їздили Донбас, а раніше і Крим, уздовж і впоперек, кілька разів бували з фестивалем «Родина» в Луганську і Донецьку. А тут... Як у Шевченка: «Неначе люди подуріли».

Н.: – Я не можу сказати, що там люди погані... Ми їхали нещодавно у Волноваху. Пройжджали ті села – ну це Черкащина та й усе: хатки побілені, чистенько все, прибрано. Це настільки все штучно закручено.

Як в Європі ставляться до всього, що відбувається в Україні?

Д.: – Їм дуже болить. Для них це особливо загострено, бо вони за кордоном і не можуть самі впливати на події. Але вони готові допомагати коштами, чим завгодно, щоб швидше це все закінчилося.

А хто приходить на ваші концерти: старша хвиля діаспорян чи молодь?

Н.: – Ні, оту класичну повоєнну діаспору, яка говорить з акцентом і всіх повчає, зараз там на концертах практично не зустрінеш. Це переважно представники нової хвилі міграції, які переїхали в останні 5-10 років. І потік українців у Європі не зменшується. Сумно, бо їдуть такі найкращі, найрозумніші, найенергійніші. І тут лишається багато розумних і енергійних патріотів, але ті люди отримали в Європі досвід самореалізації, який так згодився б нам. А вони повертатися не збираються. Принаймні найближчим часом. Вони стають більш європейцями чи американцями, звикають жити за розкладом, мислити невинуваченими кредитами, не дозволяють собі розслабитися. І ця різниця чим далі, тим більш відчувається. І в цьому – велика біда.

Хочу запитати дещо про особисте. Ви вийшли на сцену як талановиті діти геніального батька. За 20 років ви відчули, що вас почали сприймати як окрему творчу одиницю чи ім'я Назарія Яремчука таки тяжіє над вами?

Н.: – А від цього нікуди не дінешся. Ми ніколи не цуралися свого прізвища, ми любимо пісні тата, і вже звикли, що який би не був концерт, а все одно попросять заспівати татові пісні, і без «Родини», «Червоної рути» чи «Стожарів» не обійтисся. Стільки років минуло, а тата досі люблять і пам'ятають.

Д.: – Але до нас неодноразово підходять після концерту і кажуть: ми вас уже впізнаємо. І ми не просто діти свого батька, але і самі вже за ці 20 років, хочеться сподіватися, свій слід на сцені залишили. Хоча часто доводилося чути за спиною: «О це Яремчуки, їм усе легко дається, їм усі допомагають». Але так хочеться їм відповісти: «Краще б не заважали».

Ви – дуже різні і зовні, і за характерами. Але все життя разом. Не набридли один одному?

Н.: – У нас бувають творчі суперечки, але не кардинальні. Нас так батьки виховували з дитинства, що ми – найближчі, найрідніші і маємо підтримувати один одного. І своїх діток цьому навчаємо.

Діти між собою дружать чи воюють?

Д.: – Всяке буває. Я сміюся, що діти так пізнають світ. Ми теж із Назаром, коли були малі, і билися, і чубилися, як кошенята. Так і наша малеча нагадає кошенят.

А якісь творчі задатки вже проявляються?

Н.: – Головне – не перестаратися, шукаючи ці таланти. Нас батьки також ніколи не примушували займатися музикою чи чимось іншим. Більше раділи, іноді наполегливо рекомендували, але ніколи не тиснули.

Д.: – Звичайно, що вони творчі діти, вони енергійні, у них є слух і відчуття ритму. Вони вже співають – і колядки, і Святого Миколая, і «Многая літа» приходили, співали, тим більше, що я для Олесика – хрещений. Але я вважаю, що мистецтво має допомагати дитині гармонійно розвиватися, а не бути самоціллю.

Повернетеся з Європи, далі які плани?

Н.: – Далі – усе за планом. На червень уже заплановано купу концертів. Але головне – щоб закінчилася війна.

Дмитро і Назарій Яремчуки – співаки, заслужені артисти України, сини народного артиста України Назарія Яремчука. Народилися на Закарпатті: Дмитро – 19.02.1976, Назарій – 23.03.1977. Із дитячих років займалися музикою, співали в хорі, були солістами дитячого вокально-інструментального ансамблю. Закінчили з відзнакою музичну школу, клас фортепіано. Випускники Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. Дмитро – клас вокалу, Назар – клас композиції. Обидва – співають, Назарій – пише музику і вірші. Засновники та організатори Пісенного фестивалю «Родина» імені Назарія Яремчука.

«УМ» (скороче но)

Автомобіль у поїзді

Як провезти легковик, відпочиваючи у купе

Підготував: Олекса Лівінський

У минулих номерах ми розповідали про можливості подорожей між Києвом та Прагою залізничним транспортом через Краків, Варшаву та Кошице. Нині порадимо, як перевезти власний автомобіль – адже чимало водіїв не хочуть втомлюватися, витрачатися на пальне й амортизацію машини, та й ризикувати на дорозі через довге й тривале сидіння за кермом.

І «Укрзалізниця», і «Ческе драги» дозволяють комбінацію перевезення машини від столиці до столиці. Нічний «автоvlak» EN443/445 їде до словацького Гуменного, де водію потрібно пересісти в автомобіль і доїхати, перетнувши кордон, до Ужгорода, звідки їздить вагон-автомобілевоз до Києва.

У «автоваку» провезти можна легковик вагою до півтори тонни з вантажем й висотою до 1,55 м на нижній площадці, і вагою максимум 2,5 тисячі кг й висотою до 2 м – на верхній. Можна провезти й мотоцикл. У поїзді резервовані спальні місця у чоловічих та жіночих одно-, дво- й тримісних купе для водіїв та пасажирів у вагоні

№ 360. Приїхати потрібно за дві години до відправлення потяга до терміналу на станції «Прага головний вокзал». В'їзд знаходиться з вулиці Італска, приблизно за 300 м від проїзду «У Бугара». Квитки продаються й он-лайн протягом двох місяців до поїздки, ціна квитка за проїзд нижчого авто та водія у тримісному купе становить 77,50 євро, вищого авто – 121,10 євро, мотоцикліста – 68 євро. Кожен пасажир доплачує 32 євро. «Автолак» також курсує й до Кошиць. Окрім даного нічного потяга, раз на тиждень є ще й денний потяг ЕС 242/243 «Рогаче». З Праги він виїжджає щоп'ятниці о 13:19, прибуває в Кошице о 21:10, а з Кошиць – щонеділі об 11.22 й прибуває о 19.22 до Праги. Можливість купівлі квитків за адресами: cd.cz/dalsi-sluzby/autovlak/autovlak/-26833/ та slovakrail.sk/autovlak.html.

Далі слід скористатися послугою вагона-автомобілевоза від «УЗ», який курсує із потягом «Десна» № 81/82 тричі на тиждень. Це цілісно металевий вагон з кріпленнями й охороною. Його місткість – 4-7 автомобілів залежно від габаритів. Автомобілевоз супроводжує провідник. Вартість перевезення автомобіля залежить від його ваги, за кожні 100 кг у сполученні Ужгород-Київ треба заплатити 58,80 грн. Платні також додаткові послуги: у Києві-Пасажирському – оформлення автомобіля до перевезення – 16,00, бронювання одного місця – 65,00, завантаження автомобіля до вагону – 300,00, зберігання автомобіля (попереднє/понад добу перебування) – 60,00; в Ужгороді: оформлення автомобіля до перевезення – 76,00. Квиток для пасажирів на потяг продається окремо. Отже, вартість провезення автомобіля вагою 1,6 тонни з Ужгорода до Києва становитиме приблизно 1016 грн, квиток у купейний вагон цього поїзда коштує 310 грн. Замовити послугу можна у багажних відділеннях вокзалів протягом 45-1 діб до поїздки в Ужгороді за адресою вул. Станційна, 9, тел. +38 0312 693708 (09) та у Києві, пл. Вокзальна, 1 (32 колія) тел. +38 044 4652055. Деталі можна з'ясувати на сайтах uz.gov.ua, swrailway.gov.ua, railway.lviv.ua.

Станції	Час навантаження/ вивантаження авто	Час відправлення/ прибуття потяга	Номер потяга	Час нав. / вивантаж. авто	Час відпр. / прибуття
Прага гол.	→20:00-20:15	↓22:00	EN 445 Bohemia	Від 08.00↑	←07.22
Гуменне	Від 11.00↓	←10:33	EN 443 Slovakia	→18.35-18.45	↑19.46
Проїзд автомобілем: через КПП Вишне Немецке-Ужгород 66 км, через КПП Убля-Малий Березний – 98 км. Тривалість 3 год (залежно від черги й контролю).					
Ужгород	→3 13.00 вт, чт, сб.	↓15.50	INT 81/82	Після приб.↑	←13.03
Київ пас.	3 08.00↓	←07.43	«Десна»	→3 13.00 пн, ср, пт.	↑21.08

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 3/2017, рік XXV. Підписано до друку 7 квітня 2017 року. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. Номер готували: Богдан Райчинець, Світлана Орел (dt.ua), Катерина Воїнська, Віталій Кривов (ostro.org), Юрій Макаров (tyzhden.ua), Микола Кіушкін (nashipodorogi.blogspot.com), Дарина Слободацька, Наталка Позняк-Хоменко, Олекса Лівінський. Використовуються повідомлення інформантів та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали й виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: спільнота «Українська ініціатива в ЧР», ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР; зареєстрована Міським судом у Празі, номер документа L 6121; контакт: uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz; тел.: +420221419821; ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. **Porohy** – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12-krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – práh domu, říční práh. Č. 3/2017, ročník XXV. Uzávěrka: 7. dubna 2017. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopys-porohy/, registrační číslo: МК ČR/7044. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec, Svitlana Orel, Kateryna Vojinska, Vitalij Krymov, Jurij Makarov, Mykola Kiuškin, Daryna Sloboďanyk, Nataľka Pozňak-Chomenko, Oleksa Livinsky. Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: spolek Ukrajinská Inicijativa v ČR, sp. zn. L 6121 vedená u Městského soudu v Praze, adresa: DNM, Vocelova 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800.

MEZINÁRODNÍ KAMIONOVÁ DOPRAVA

NABÍZÍME PRÁCI
ŘIDIČE KAMIONU

Tel.: 777 743 969

stellar@stellar.cz

WWW.STELLAR.CZ

LACKFOLIE – luxusní řešení podhledů

Stropy nebo podhledy jsou často opomíjeným prvkem interiéru. Český výrobce napínaných podhledů Lackfolie s.r.o. je však společností, která dokáže z jakéhokoli interiéru vytvořit zcela unikátní prostor a to právě díky jedinečné technologii určené k úpravě stropu.

• O CO SE JEDNÁ?

Na první pohled se zdá být technologie velice jednoduchá. Ve zkratce, po obvodu místnosti se připevní speciálně vytvarovaný hliníkový profil, do kterého se zespoda připevní natažená fólie. Určitou analogii lze najít například v natažení membrány na buben.

Výhodou této technologie je bezesporu její jednoduchá a rychlá montáž bez nutnosti vyklizení prostoru. Při montáži se musí fólie nahřát aby byla tvárná, což umožní její následné uchycení v profilech.

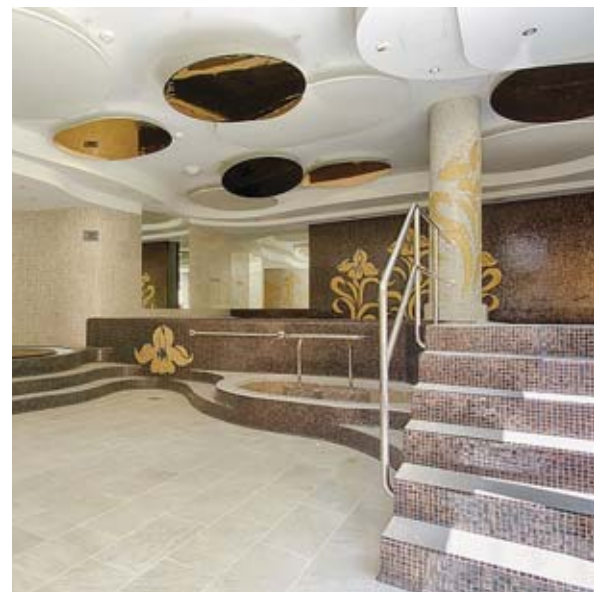
Do fólie lze běžně zabudovat jakékoliv stropní prvky jako světla, reproduktory, vzduchotechniku atd.

Také jejich snadná údržba a odolnost je jedním z nejčastějších důvodů proč se v konečném důsledku klient rozhodne právě pro napínaný podhled. Povrch fólie je snad omyvatelný a zároveň natolik pevný, že nehrozí protržení.

• O SPOLEČNOSTI LACKFOLIE S.R.O.

Společnost Lackfolie s.r.o. byla jedním z prvních přímých výrobců napínaných podhledů u nás. Má za sebou stovky realizací v českých domácnostech, hotelech, wellness a komerčních prostorech v České republice a v okolních zemích.

Více naleznete na webových stránkách společnosti www.lackfolie.cz

Forum kultur
v rámci projektu

PODEJME RUKU
UKRAJINĚ

na stoíáka

*Ester Kočičková,
Dominik Heřman Lev,
Karel Hynek,
Daniel Čech,
Arnošt Frauenberg*

live

Zpívají: Kamila Nývltová, Slava Korsak

19:00

15. 5. 2017

Divadlo Hybernia

Partneři:

 AWIGO

 VELUX®

Předprodej vstupenek:

 ticketportal
VSTUPENKY NA DOSAH